

L'expansió de l'estació de Baqueira-Beret a les Valls d'Aneu

El punt de vista del desenvolupament local

Informe

Ignasi Aldomà i Buixadé

14 d'abril del 2000

L'informe ve a ser com una aproximació a les conseqüències de l'expansió de l'estació d'esquí de Baqueira-Beret a les Valls d'Aneu, amb l'objectiu de posar de relleu la diversitat de potencialitats i de reptes que planteja l'operació, particularment per als habitants actuals de la zona.

L'informe es planteja com una indagació de les conseqüències de la implantació de l'estació d'esquí a partir dels estudis sobre les experiències existents en la matèria i tenint en compte la situació i les expectatives dels actors locals¹.

L'EXPANSIÓ DE L'ESTACIÓ DE BAQUEIRA-BERET A LES VALLS D'ANEU. EL PUNT DE VISTA DEL DESENVOLUPAMENT LOCAL

ÍNDEX

El desenvolupament de l'estació de Baqueira-Beret.....	4
El context: les Expectatives de l'esquí alpí pirinenc.	10
El territori del nou domini; les Valls d'Aneu en els darrers anys.....	17
La incidència econòmica del nou domini; les rendes de l'esquí.....	23
Ocupació generada i fixació de la població local.....	29
Inversió en els dominis esquiables i promoció immobiliària.....	31
La disjuntiva; expectatives de desenvolupament i costos d'oportunitat.	38
expectatives locals, potencialitats actuals i reptes futurs; un resum .	42
Annex 1. Apartat gràfic.....	48
Annex 2. Dades socioeconòmiques sobre l'esquí i les àrees de muntanya.	61
Notes finals	85

EL DESENVOLUPAMENT DE L'ESTACIÓ DE BAQUEIRA-BERET.

Es pot recordar que la pràctica de l'esquí té una llarga història al Pirineu i en l'àrea objecte d'interès.

- L'esquí comença a practicar-se a la Vall d'Aran a principi del segle XX de la mà d'esquiadors francesos.
- 1919. "la Mancomunitat de Catalunya subvencionà un grup format per Lluís Estasén , Pau Badia i Josep Maria Soler, els quals travessaren el port de la Bonaigua amb esquís i ensenyaren d'esquiar els aranesos, en cursets a Salardú, Arties, Vielha, es Bòrdes i altres nuclis".
- 1943. S'inaugura el primer remuntador mecànic a la Molina per iniciativa d'homes vinculats al Centre Excursionista de Catalunya.
- Passada la Guerra Civil es realitzaren també alguns cursets a càrrec del Centre Excursionista de Catalunya, i l'Organització Sindical i l'Organització Juvenil Espanyola organitzarien alguns concursos, les quals tenen com a marc la muntanya de Baqueira
- Agost de 1962. Es constituí la societat Telecables del Valle de Aran S.A. amb la intenció d'explotar l'"Estació d'Esquí de Baqueira-Beret", que s'inaugurava dos anys més tard.
- 1967. S'inaugura Llessui al Pallars Sobirà, estació que resta tancada des de 1983.
- 1985. S'instal·len els primers canons de neu a la Molina.

Des de la seva inauguració el 1964, el creixement dels esquiadors de Baqueira-Beret ha estat constant:

- Inici dels 1970: supera els 100.000 forfets/dia.
- Inici dels 1980 supera els 300.000 i es freguen els 500.000 en la temporada 1986-1987.
- Després d'unes temporades dolentes o mitjanes el 1993-1994 s'arriba als 500.000 forfets/dia i es creix fins a més de 700.000 la temporada 1998-1999.

La clientela de Baqueira-Beret és una clientela estacional que de manera similar a la resta d'estacions es reparteix:

- La temporada d'obertura de l'estació ha durat una mitjana de 136 dies en les últimes deu temporades.
- La clientela es distribueix bàsicament entre: 2a quinzena desembre i 3a setmana març.
- Dues puntes fonamentals: vacances de Nadal i setmana santa, seguides més de llunys pel pont de la Puríssima.
- Afluència més important durant els caps de setmana.
- Un altre moment d'afluència mitjana entre febrer i març per les vacances de França i col·legis.
- En els moments punta l'ocupació en l'entorn de l'estació (Baqueira) arriba a un 100%, mentre en altres moments de l'hivern oscil·la entre 50-60%.

En relació al domini esquiable de Baqueira-Beret, diferents fases marquen la seva expansió territorial, que acabarà orientant-se cap al Pallars Sobirà:

- 1964. S'instal·lava el primer remuntador, en un moment en què les comunicacions de la Vall d'Aran, tant les interiors com les d'accés, eren molt deficientes i la capacitat hotelera sumava unes quatre-centes places.
- Pel juny de 1968 l'administració forestal aprovava la concessió d'unes primeres 119 ha a l'àrea de Beret, que el 1970 foren ampliades a 434,2 ha. La concessió comprenia l'edificació d'una superfície inicial d'11 ha i una posterior de 39 al Pla de Beret i la societat tenia també el projecte d'instal·lar un altiport al Pla de Beret aprovat per la Subsecretaria d'Aviació Civil l'any 1974
- A finals dels anys 1970 es construeix el remuntador "Vista de Beret", que constitueix pròpiament el punt d'enllaç de Baqueira amb l'àrea de Beret, i segueixen els edificis de serveis i aparcament. Els remuntadors (4 teleselles), que posen en explotació les vessants orientals del Pla de Beret, es construïren entre els anys 1983 i 1984 i marquen el començament de l'explotació del domini de Beret
- 1988. El domini de Baqueira consta de 18 remuntadors en entrar en funcionament l'àrea dels Argulls, que implica l'expansió cap a l'àrea de

la Bonaigua. Abans l'equipament dels Argulls, amb capacitat de 1.150 esquiadors, a la zona de Baqueira se li atribueixen uns 4.269 esquiadors.

- 1994. Es posa en servei el telecadira que comunica els Argulls amb el Port de la Bonaigua, junt amb el telesella fins el Tuc de la Llança, que obren l'expansió cap al Pallars. Posteriorment es presenta el projecte d'expansió del domini de la Bonaigua cap a la Peüllà, que és abandonat més tard pel projecte actual d'expansió cap al Muntanyó d'Àrreu i la Rialba.
- 1998. S'aparcia el projecte de la Peüllà, a l'esquerra del Port, per l'expansió cap al Muntanyó d'Àrreu i la Rialba.
- Gener 2000. Es presenta el Pla Parcial d'ampliació cap a Beret d'Arre (direcció Bagergue) que comprèn un telecadira, dos telesquís i cafeteria; per alguns significa esgotar les possibilitats de creixement de Baqueira a la Vall d'Aran (sense entrar en zona PEIN); per d'altres l'obertura d'una nova àrea d'expansió.

El creixement immobiliari evoluciona en paral·lel a l'expansió de l'estació.

- A peu de pistes, cota 1500, es desenvolupà a partir de 1970 el nucli de Baqueira. Actualment el nucli comprèn diversos blocs d'apartaments (alguns en multipropietat) amb capacitat per a unes 3.100 persones, un grup residencial de cases araneses amb capacitat per prop d'un miler de persones i tres hotels amb capacitat per a 785 persones. La Societat Telecables del Valle de Aran, actualment Baqueira-Beret S.A. efectuà una labor promocional de vivendes en la primera fase de creació del nucli habitat de Baqueira; però després s'ha limitat a vendre els terrenys a companyies immobiliàries, a condició de construir edificis en multipropietat. Actualment la societat gestiona únicament el lloguer d'apartaments cedits per propietaris i és la propietària només de l'Hotel Montarto, construït l'any 1971, a través de la societat Hoteles Valle de Aran.
- El projecte estrella de Baqueira-Beret S.A. ha estat la urbanització de la base del Pla de Beret, per a la qual el Pla General del municipi de 1968 preveia una urbanització amb capacitat per a 22.000 llits. Aquesta urbanització es justificava com la garantia de l'explotació plena de l'àrea

de Beret donat l'interès de disposar d'allotjaments a peu de pistes i donat que l'accés a la zona presenta problemes de saturació en els períodes de màxima freqüentació, corresponents amb els moments d'arribada i sortida de l'estació. Baqueira-Beret presenta un Pla Parcial el 1997 per a fer efectiu el seu dret amb capacitat per a 12.457 llits. L'ajuntament de Naut Aran i la Direcció General d'Urbanisme s'oposen a la urbanització i defensen l'alternativa de creixement a partir dels nuclis existents, reconeguda en les Normes Subsidiàries de la Vall d'Aran aprovades el 1982.

- Març 1996. Baqueira-Beret tanca la compra de 40.000 m2 a Sorpe, amb la qual s'inicia l'adquisició de finques a les Valls d'Aneu. Aquestes adquisicions afecten també el nucli d'Arreu en el mateix municipi d'Alt Aneu i finques més allunyades de la vora de la C-147 (més de 20.000 m2) en el municipi de la Guingueta.
- Febrer 1999. S'aprova el Pla Parcial que completa la urbanització a la cota 1700 (Tanau): 202 habitatges i un hotel de luxe.
- Gener del 2000. Baqueira-Beret renuncia a la urbanització de Beret a canvi de la requalificació urbanística del nucli de Baqueira-1.500, on estan previstos hotels i apartaments amb capacitat per a 3.000 nous llits i un aparcament subterrani per a 1.500 cotxes. Aquests s'hauran d'afegir a les 6.578 places actuals².

El projecte d'expansió de l'estació de Baqueira-Beret cap a l'Alt Aneu representa, segons la documentació del Pla Parcial³:

- Desenvolupament de tres nous dominis esquiables en la vessant nord del serrat que va de Sorpe al Tuc de la Cigalera: el Muntanyó d'Àrreu, tocant a la Bonaigua, el de la Rialba, que és el més interessant, i un altre petit domini possible al Pinatar de Sorpe, amb una extensió opcional. En conjunt el Pla preveu 20 pistes que sumen 30 kms, 153,8 ha i una capacitat de 4.847 esquiadors.
- Una àrea de sortida amb aparcament de 1000 places des del nucli de Sorpe (cota 1274), que a través de dos telecadires (3.820 metres, 13 minuts) enllacen amb el domini esquiable de Rialba, i dos altres telecadires més (3.840 m., 13 minuts) acaben enllaçant de manera un

tant precària amb el domini actual de la Bonaigua sota el Muntanyó d'Àrreu.

- Als quatre telecadires anteriors s'afegeixen dos telecadires d'accés des de la carretera C-142 (Mare de Déu de les Ares i superior, amb 200 places d'aparcament cadascun), un altre que reforça la comunicació amb la base del Port de la Bonaigua (de fet és l'enllaç més clar dels nous dominis amb els actuals), 3 telecadires més per al servei dels nous dominis i 1 telesquí, més altres 2 telecadires opcionals.
- Com a nuclis de servei per als nous dominis es proposa el Pinatar (2000 m), sobretot per als serveis tècnics, el Muntanyó, amb restauració i serveis comercials i el Clot de la Rialba, amb restauració. A aquests s'hi afegeixen instal·lacions de servei a remuntadors, instal·lacions relacionades amb la neu artificial i de sanejament.
- El Pla Especial afecta una extensió de 1.370 hectàrees, de les quals 1.028 es troben dins el Pla d'Espais d'Interès de Natural.
- Els retalls de premsa parlen de la creació de 120 llocs de treball directes, 200.000 visitants per temporada, 700.000 milions de pessetes en abonaments i ingressos de 6.300 milions per al conjunt de la comarca.
- Fora del Pla Especial es proposen tres refugis, amb una capacitat per 20 excursionistes per servir el massís de Beret.

Pel que fa a les condicions del nou domini per a la pràctica de l'esquí, s'apunten algunes particularitats en relació al domini actual de Baqueira-Beret:

- En principi, la zona del Muntanyó-Rialba presenta una orientació nord bona per a l'enneuament, però el nou domini comença a reunir condicions de la vessant sud mediterrània de la cordillera, que disposa d'un ennuament inferior i més aleatori.
- Les dues àrees esquiables principals del domini, el Muntanyó i la Rialba, presenten pistes de condicions molt desiguals, les unes difícils, les altres fàcils, i la comunicació entre ambdós dominis és molt plana.
- El nou domini esquiable es troba incomunicat per la seva base, circumstància que en dificulta l'accessibilitat.

L'expansió de l'estació de Baqueira-Beret cap a l'Alt Aneu s'ha de jutjar, doncs, en el context de:

- Obrir una nova àrea esquiable tancada que serveix per a descongestionar el domini actual de l'estació. Tant pel seu propòsit com per les condicions físiques reals no obre expectatives de creixements posteriors.
- Obrir l'accés al domini esquiable de Baqueira-Beret des del Pallars Sobirà, vistes les dificultats d'accés des de la Vall d'Aran (congestió de la carretera) i la saturació de les possibilitats d'expansió residencial per aquesta banda.
- L'accés per transport per cable des de Sorpe venen a ser l'alternativa a les dificultats de mantenir obert l'accés des de la carretera del port de la Bonaigua, tot i que s'ofereixen diverses alternatives.
- En qualsevol cas, les Valls d'Aneu i el Pallars Sobirà constitueixen de fa temps l'àrea potencial d'influència de Baqueira-Beret en la mesura que hi ha un projecte de túnel de la Bonaigua realitzable a mig termini.

EL CONTEXT: LES EXPECTATIVES DE L'ESQUÍ ALPÍ PIRINENC.

La pràctica de l'esquí és una pràctica relativament jove en el cas de l'estat espanyol. Malgrat hi hagi una mancança important de xifres sobre l'evolució dels practicants, entre d'altres motius per les dificultats de comptabilització, s'ha produït un augment tendencial constant. Els dubtes es plantegen sobre l'evolució futura del nombre de practicants. D'entrada, les perspectives de pràctica de l'esquí s'han de situar en el context de l'evolució general del turisme, des de la qual es plantegen elements a favor i elements en contra⁴.

Valoració de l'esquí alpí en el context de les tendències futures del turisme

Punts febles	Punts forts
Desenvolupament destacat de les destinacions allunyades alternatives i amb major exotisme, en les quals pren força l'Extrem Orient. Aquestes substitueixen l'esquí com a lloc de segones vacances.	La despesa turística apareix com un dels components més dinàmics del consum domèstic i gaudeix, des d'aquest punt de vista, de bones perspectives de creixement.
Baixa competitivitat en preus de l'esquí alpí pels costos de l'equipament esportiu i de les infraestructures requerits, a banda dels allotjaments i infraestructures	Les vacances breus lluny del treball i de casa i com a via de relaxació a partir d'un determinat punt o activitat d'interès sembla hauran de gaudir encara d'un bon desenvolupament.
Saturació de la demanda en la majoria de les destinacions internacionals, que fa molt difícil la renovació de les estacions. Rebuig dels més joves per destinacions massificades i pràctiques en indrets tancats.	Desenvolupament de noves modalitats d'esquí en els dominis esquiables que mantenen l'atractiu per un públic divers, especialment joves; carving, snowboard
L'augment de la població madura no significa un estímul per a un esport que requereix unes condicions físiques i implica un cert risc físic com l'esquí, per bé que aquestes no siguin condicions molt excloents.	A diferència dels països mediterranis, en els del centre d'Europa s'espera un augment important dels grups d'edat entre 15 i 45 anys, que més es poden sentir atrets per l'esquí.

Tendència cap pràctiques esportives de neu més lliures i de major contacte amb la natura, senderisme, esquí de muntanya, que s'acomoden malament en un domini tancat.

Recerca de valors alternatius, mediambientals i culturals, i activitats complementàries xoca amb el plantejament unívoc de les estacions d'esquí.

L'esquí alpí té una dimensió fonamentalment esportiva, però també pot desenvolupar les condicions d'experiència vinculada a la naturalesa, que s'acomoda a les noves tendències culturals.

Exigències de desenvolupament sostenible que posen en contradicció els dominis esquiabls molt artificialitzats i massificats amb la fragilitat ecològica de la muntanya

Escalfament presumiblement vinculat al canvi climàtic que fa que pugui la cota de la neu i s'escurci la temporada

El panorama actual del turisme de neu a Europa mostra, d'una banda, els països "esquiadors" tradicionals, on la pràctica es troba estancada pràcticament des de finals dels anys 1980 (França, Benelux, Alemanya i fins i tot Itàlia) i els nous arribats a l'esquí, com Gran Bretanya i Espanya, on la pràctica ha anat creixent en els darrers anys. En relació a la demanda susceptible d'atreure Baqueira-Beret i les estacions veïnes es pot deduir⁵:

- A Catalunya, on s'estima que prop de 750.000 persones practiquen l'esquí, almenys un dia durant la temporada, les possibilitats de creixement apareixen com a força limitades, de manera que el mercat de proximitat de les estacions pirinenques s'ha de considerar com a força saturat⁶.
- El creixement d'esquiadors dels darrers anys s'està fent fonamentalment a partir de les àrees urbanes del País Basc, València, i, sobretot, les més allunyades, Madrid i altres àrees del centre peninsular i Portugal, on hi ha un cert potencial de creixement. Per a les àrees més pròximes com el País Basc (a la Vall d'Aran a través de l'autopista francesa) es tracta d'esquí de cap de setmana; per a la resta es tracta de vacances d'esquí.

Les estacions d'esquí atreuen, sobretot, la clientela existent en la seva proximitat; però no operen en un mercat tancat, ni tan sols a una escala regional o estatal. Un 3% dels esquiadors catalans prefereixen els Alps, una proporció que és molt més gran si es tenen en compte les estades llargues de neu, i la proporció encara és més elevada si es tenen en compte els esquiadors potencials de la cadena pirinenca. En la perspectiva de comunicacions cada cop més fàcils (TGV transfronterer que arriba als Alps) els Pirineus han de competir en desavantatge amb les estacions alpines⁷.

Valoració de les estacions d'esquí alpí pirinenques en el context europeu.

Punts febles	Punts forts
Poca grandària dels dominis i de l'equipament de les estacions, particularment en relació a la competidora més directa que és França. (El conjunt dels Pirineus no arriba al volum de negoci de la sola vall de la Tarentaise de la Savoia).	Relació bona dels preus dels forfets amb el nivell de l'equipament.
Enneuament poc fiable agreujat pel canvi climàtic, que es soluciona en part amb la neu artificial	Major ensolejament i climatologia més benigna que fan la pràctica més agradable
Qualitat mediocre dels dominis: comunicació allotjaments-pistes deficient, varietat de pistes poc satisfactòria,...	Majors facilitats per a la pràctica de l'esquí de muntanya i, en el mateix context, possibilitats per determinades estacions d'una oferta complementària a l'esquí assumint la major benignitat del clima (natació, patinatge, golf, termalisme,...).
Oferta i promoció deficient: oferta hotelera baixa de gamma, ofertes d'estades estàndard insuficients o inexistents, oferta de lleure després de l'esquí deficient,...	Hoteleria, allotjaments i equipaments menys vetustos que les àrees de llarga tradició en l'esquí
Accessibilitat per carretera i ferrocarril deficient	
L'allunyament dels grans centres urbans europeus redueix la clientela potencial	L'allunyament del centre d'Europa i les pròpies condicions fan dels Pirineus la

En segon terme, les estacions pirinenques competeixen entre elles per la captació de la clientela potencial.

- Entre les estacions andorranes, les de la Catalunya Nord i, en menor grau, el Pirineu aragonès es capta prop de la meitat dels esquiadors catalans.
- Prop de la meitat de la clientela de les estacions d'esquí catalanes procedeix de la resta de l'estat espanyol i, en menor grau, de França, Portugal i el Regne Unit.

Per altra part, si l'evolució del nombre de practicants de l'esquí es fa difícil de determinar és per les mateixes variacions anuals, que responen a fets conjunturals difícils de preveure, i que condicionen la clientela i els ritmes de creixement:

- L'evolució de la conjuntura econòmica. La pràctica de l'esquí té uns costos elevats que la fan molt sensible a l'evolució de les disponibilitats i optimisme del consum privat. Des d'aquest punt de vista ens trobem en una fase de creixement molt bona per a la pràctica, que presenta perspectives de perllongar-se durant uns anys.
- L'evolució de la innivació anual. Malgrat la introducció massiva dels canons de neu, les precipitacions en forma de neu continuen representant el recurs principal per a la pràctica i aquest recurs depèn de la climatologia anual que marca: dades de la primera nevada i disponibilitat d'un gruix esquiuable i el manteniment dels gruixos de neu. En aquest sentit, els darrers hiverns i el suposat rescalfament atmosfèric no donen uns bons auguris pel futur.
- L'evolució general de la climatologia. Molt en relació amb la situació del mantell de neu abans comentat, l'allargament o escurçament de l'hivern per les temperatures determina la preferència o no dels usuaris potencials per l'esquí i la duració de la temporada. Altres fenòmens meteorològics, com el vent, el fred excessiu i altres inclemències en els bons moments de la temporada poden contribuir també a disminuir-ne els resultats.

- L'evolució del calendari festiu. Les vacances de Nadal representen el potencial màxim i estable de les estacions, al qual s'ha afegit el pont de la Puríssima, més o menys llarg segons els anys i amb una disponibilitat de neu menys assegurada; mentre les vacances de setmana santa representen l'imponderable major.

En conjunt, el futur de les estacions d'esquí actuals es planteja en un context de dominis-estacions en competència per a captar una demanda que no pot seguir, en termes globals, els ritmes desitjables de creixement i planteja una situació clàssica de rendiments decreixents. Per això, l'evolució futura dependrà en gran manera dels avantatges competitius adquirits per cada estació, en els quals l'estació de Baqueira-Beret disposa d'un bon punt de partida⁸.

L'estació de Baqueira-Beret en el marc de la competència de les estacions pirinenques i peninsulars⁹.

L'evolució del marc de competitivitat	L'adaptació de Baqueira-Beret
L'expansió dels canons de neu contraresta les limitacions d'enneuament de les estacions alpines d'influència mediterrània, que continuen pesant de manera decisiva en la projecció i balanç comercial de les estacions.	L'estació de Baqueira-Beret presenta el major nombre de canons de neu del Pirineu i Península, amb els quals reforça la garantia d'enneuament que ja té de manera habitual i que dona imatge a l'estació.
L'expansió de les estacions s'ha de basar en la captació de nous practicants de l'esquí, que condicionen el funcionament dels dominis i dels quals es fa dubtosa la fidelització.	La projecció de l'estació es fonamenta en una imatge de marca, deguda a les pròpies condicions físiques i a la natura de la pròpia clientela, que coincideix amb forfets elevats i la selecció d'esquiadors més aviat experimentats.
Les estacions d'esquí, particularment les andorranes i aragoneses, gaudeixen d'un fort suport públic en la promoció i millora dels dominis esquiables.	En l'àmbit de Catalunya les ajudes s'han limitat a les facilitats en el finançament de les inversions i algun suport a la promoció.
Gran importància de les millores en el domini esquiable existent, a partir de l'augment de capacitat-velocitat dels remuntadors, l'amplària de les pistes i	Les inversions de Baqueira-Beret dels darrers anys apunten en aquest sentit, a partir de millores en remuntadors i

altres millores puntuals de recorregut d'aquestes.	pistes.
El creixement de la magnitud i diversitat de l'oferta del domini esquiable, que les estacions pirinenques han vingut obtenint a base d'ampliar el domini existent en àrees veïnes verges.	Estacions competidores com Sierra Nevada i les aragoneses i andorranes efectuen importants inversions d'expansió en els darrers anys, mentre Baqueira-Beret s'estanca. El coll d'ampolla de l'estació es troba, sobretot, en els accessos dins la Vall.
Ara algunes estacions obtenen magnitud i diversitat a base de sumar esforços entre estacions veïnes que abans competien aferrissadament, com a estat el cas de la Molina-Massella o de Pas de la Casa-Grau Roig.	Baqueira-Beret no té estacions veïnes on estendre's.
Aprofitament de sinergies derivades de la proximitat, imatge, promoció i equipaments compartits amb estacions veïnes, com pot ser el cas de les estacions andorranes.	En el clos de la Vall d'Aran Baqueira-Beret és un domini únic. Existeixen sinergies amb l'estació de Boí-Taüll que no són explotades. L'obertura al Pallars de l'estació en planteja amb les estacions i els nuclis pallaresos.
Les millores en la xarxa d'autovies o de carreteres han facilitat l'accés a les estacions principals del Pirineu i més enllà.	En relació a d'altres estacions pirinenques Baqueira-Beret presenta una accessibilitat deficient des dels grans centres urbans (Barcelona, País Basc, Madrid), que es fa molt difícil de millorar, ni que es transformi molt la N-230.

L'expansió de l'estació de Baqueira-Beret cap a les Valls d'Aneu ve a representar, doncs, en el context actual de la indústria de l'esquí.

- Un salt cap a una estació de condicions "alpines" en el context d'una carrera de creixement de les estacions pirinenques per guanyar posicions en la captació de clients i/o conservar la pròpia capacitat d'atracció.
- L'opció de creixement cristal·litza, naturalment, en els moments d'eufòria econòmica i de major demanda com l'actual, que faciliten les operacions inversores.

- En un context de competència entre estacions de diferents àmbits estatals o regionals, les oportunitats de l'esquí alpí a la Vall d'Aran, Ribagorça i Pallars tenen molt a veure amb l'estació de Baqueira-Beret, que desenvolupa el domini que presenta, teòricament, les millors condicions físiques de la zona¹⁰.
- Provablement l'ampliació de les millors estacions signifiqui deixar a l'estacada alguna de les petites estacions d'aquestes comarques, circumstància que afectarà negativament el desenvolupament d'alguns àmbits comarcals. Cal, doncs, que la incidència territorial de Baqueira sigui real i aprofitar les sinergies possibles entre estacions.

EL TERRITORI DEL NOU DOMINI; LES VALLS D'ANEU EN ELS DARRERS ANYS

A l'hora d'esbrinar la incidència de l'ampliació es planteja, d'entrada, quina pot ser l'àrea d'influència del nou domini. Els plans afecten directament el municipi de l'Alt Aneu, però la incidència anirà més enllà i afectarà particularment els nuclis situats sobre la C-142.

- L'ampliació es planteja sense una urbanització a peu de pistes, amb una voluntat expressa de distribuir l'allotjament entre els nuclis de proximitat, circumstància que afavoreix la difusió territorial de les rendes de l'estació.
- L'accés es planteja a través del nucli de Sorpe o dels punts més enlairats situats sobre la carretera C-142 que vertebrava la comarca del Pallars Sobirà i la part alta de la Vall d'Aran, de manera que els nuclis situats sobre la C-142 són els més accessibles i susceptibles de recollir l'impacte de l'estació.
- Esterri d'Aneu, que parteix com a nucli-centre de serveis de les Valls d'Aneu, es troba a 7 km de la sortida del telecadira de Sorpe (la meitat de la distància existent entre Vielha i Baqueira) i pot recollir una part essencial de les demandes d'allotjament i de serveis. La variant de la C-147 prevista per Esterri i València en millora, per altra part, l'accessibilitat.
- La plana d'Esterri d'Aneu, que és la més gran de tot el Pallars Sobirà, apareix com el gran camp potencial d'expansió d'allotjaments i serveis, que s'estén pràcticament fins al nucli de la Guingueta, on Baqueira ha comprat ja finques.
- A banda de Sorpe i els nuclis situats sobre la C-142, la proximitat fa que els petits nuclis de Son i Escalarre puguin rebre també certa demanda, així com la podrien rebre també els petits nuclis de la Ribera d'Alós, d'obrir-se un accés entre Sorpe i Borén.

Abans d'entrar més directament en els impactes, que en una intensitat diferent poden afectar gran part del Pallars Sobirà, a la llum de

l'experiència d'altres estacions l'ampliació ha d'afectar de manera bastant directa una part substancial dels quatre municipis que integren les Valls d'Aneu; l'Alt Aneu, Esterri d'Aneu, la Guingueta i Espot. En conjunt aquests municipis representen:

- 407,5 kms², que venen a ser una extensió molt semblant a la dels municipis de Naut Aran i Vielha e Mijaran junts i són el doble de l'extensió de la Vall de Boí.
- 1528 habitants (1996), el doble dels residents a la Vall de Boí i menys d'un terç dels residents en els municipis de Naut Aran i Vielha e Mijaran.
- A principi del segle XX, la població de les Valls d'Aneu era ja el doble de la de la Vall de Boí, però era equivalent a la suma dels dos municipis aranesos esmentats.
- Un 40% dels habitants de les Valls d'Aneu es troben a Esterri d'Aneu, el nucli de serveis que més creix en els últims anys. Els 611 habitants d'Esterri representen la meitat dels habitants de Sort i es troben lluny dels 2330 del nucli de Vielha.

Allò que Baqueira ha estat per a la Vall d'Aran, per als habitants de les Valls d'Aneu representa l'oportunitat de sortir del pou secular de l'endarreriment econòmic¹¹. Raons no en manquen, tot i que la realitat actual de les Valls d'Aneu, en un conjunt, tampoc resulta econòmicament i socialment tan precària (vegi's quadres en annex).

Valoració de la dinàmica socioeconòmica actual de les Valls d'Aneu.

Aspectes negatius	Aspectes positius
La població de les Valls d'Aneu és avui un 28,5% de la que havia estat l'any 1860, i en el municipi de l'Alt Aneu el percentatge baixa a un 19%.	A partir de 1981 comença a dibuixar-se, tanmateix, un estancament del contingent demogràfic local i de la mateixa comarca, que es tradueix en creixement en els darrers anys 1990.
Les pèrdues demogràfiques han deixat els petits nuclis de les Valls en una situació social molt precària (dels 25 nuclis 19 no arriben a 30 habitants) que fa témer per la seva continuïtat i, en qualsevol cas, impossibilita uns mínims	El creixement actual resulta tant o més significatiu pel fet que el creixement natural de la població és negatiu de fa uns anys i es produeix un saldo migratori clarament favorable (per bé que les diferències entre empadronats i

serveis.

La piràmide d'edats presenta un fort envelliment, amb més del doble de vells que de joves de menys de 15 anys.

Davallada progressiva de l'ocupació agrària, amb 2/3 dels actius per damunt dels 50 anys. Només unes 25 explotacions tenen perspectives de continuïtat, la majoria a partir d'agricultura a temps parcial.

Quasi eliminació de l'ocupació en les centrals hidroelèctriques per la seva automatització i absència d'activitats industrials. Estancament de l'ocupació de caire administratiu, particularment els guardes.

L'estació d'esquí de fons de Bonabé i la de Super Espot es troben pràcticament estancades i el nou accés a Baqueira des del Port de la Bonaigua no ha donat els fruits esperats

Les funcions de petita centralitat d'Estèrri es troben molt reduïdes, com dona ben a entendre l'endarreriment del petit comerç local.

Bona part del treball de les Valls s'ha d'anar a buscar fora, amb un dèficit que equival al 22,6% dels residents ocupats i que afecta tots els municipis (es tracta fonamentalment de població empadronada que resideix fora).

residents reals emmascaren la situació).

Apareix un gruix important de població entre 30 i 50 anys (bàsicament masculina) que, tot i que molts resideixen realment fora de la comarca, representa una esperança per a la reconstitució del contingent demogràfic.

En els anys 1990 es consoliden nous elements d'atracció turística: els esports d'aventura, que toquen de passada les Valls, i nou interès pel turisme de natura.

En els anys 1990 es produeix una dinamització important de les activitats terciàries, que es concentra en els nuclis del fons de la Vall (en queden apartats els nuclis de l'Alt Aneu)

La construcció de segona residència, amb epicentre a Estèrri d'Aneu, dinamitza l'ocupació i l'economia en els darrers anys.

La comarca recupera posicions pel que fa a la renda familiar disponible per càpita.

Pel que fa a les bases econòmiques que sustenten la dinàmica actual de les Valls, reposen cada vegada més i de manera gairebé exclusiva en el turisme, molt limitat per l'estacionalitat, circumstància relacionada amb els recursos turístics de les Valls.

- L'activitat econòmica presenta el seu màxim al pic de l'estiu, en els mesos de juliol i agost, amb l'afluència de turistes provocada per les vacances d'estiu. És el típic turisme familiar i/o de natura, que s'adiu amb els càmpings i allotjaments hotelers familiars i de preus modestos que caracteritzen la zona.
- A banda de l'atractiu de la muntanya, el romànic, l'urbanisme o els paisatges, comuns a l'alta muntanya, el turisme estiuenc o de natura s'ha vist particularment afavorit per la proximitat del Parc Nacional i un seguit d'atractius tradicionals com la pesca, particularment a l'entorn de l'estany de la Guingueta, i la caça major, en la Reserva Nacional de Caça.
- En els anys 1990 els esports d'aventura han modificat el panorama turístic, per bé que la seva incidència a les Valls d'Aneu sigui molt menor. Ha estirat la temporada turística cap a la primavera i tardor i satisfà una demanda, sobretot, de caps de setmana. Ocupen directament unes 200 persones en el conjunt del Pallars Sobirà i atreuen un públic jove que representa un estatus similar al del turisme de natura.
- També existeix de fa temps una activitat hivernal que tendeix a allargar la temporada; l'estació d'esquí alpí de Super Espot i la d'esquí nòrdic de Bonabé. Ambdues estacions no han acabat de provocar, però, una afluència significativa de turistes.
 - *L'estació d'esquí de Super Espot*, que fou inaugurada el 1968, ha anat mantenint la seva activitat a empentes i rodolons i havent passat una època difícil en els anys 1980. El domini esquiable disposa de molt poc marge de creixement i, malgrat els projectes de l'actual propietari, l'estació apareix sumida en la letargia i no serveix per cobrir ni la capacitat hotelera d'Espot, població que en el passat ha mantingut, tanmateix, millor la població jove que la resta de les Valls.
 - *L'estació d'esquí nòrdic de Bonabé* disposa d'una nova instal·lació de fa 4 anys, però l'allunyament físic i la manca de neu fa que els seus efectes econòmics passin gairebé desapercebuts a la ribera d'Isil.

Les Valls d'Aneu tenen, en qualsevol cas, projectes emblemàtics en marxa vinculats amb la formació o el lleure relacionats amb el patrimoni natural, que poden transformar la seva realitat futura, a banda de l'ampliació de Baqueira.

- *El Parc Nacional d'Aigüestortes i de l'Estany de Sant Maurici*, que té una de les seves entrades principals pel nucli d'Espot, sembla haurà d'acabar un dia d'aquests de gaudir de millor pressupost, amb la incorporació de finançament estatal. Per altra part, la freqüentació augmenta darrerament (el nucli d'Espot es troba saturat a l'estiu) i el potencial d'explotació comercial del Parc es troba encara pràcticament verge. Al seu entorn giren institucions formatives com el Camp d'Aprenentatge d'Esterri d'Aneu adreçat a les escoles.
- *L'Ecomuseu de les Valls d'Aneu*, amb centre a casa Gassia d'Esterri d'Aneu i antenes a Alòs d'Isil, Són, Escaló i Espot. Rebé 22.222 visitants el 1999 i 17.033 el 1998, i actua sobretot com a dinamitzador local i promotor de projectes de recuperació i promoció del patrimoni cultural, i d'altres de formació (Màster sobre gestió del patrimoni cultural).
- *Les Planes de Son, Centre de Natura i Desenvolupament Sostenible dels Pirineus*, situat vora Son, que avui es troba en construcció. Tindrà un centre de fauna pirinenca i s'estructurarà en tres àrees bàsiques: activitats pedagògiques (dues aules, biblioteca, laboratori-sala de treball, planetari i auditori per 210 persones), residència i serveis (menjador, cuina i ludoteca).

De les dinàmiques actuals no es poden inferir estrictament les evolucions futures de les Valls (en la hipòtesi de no fer-se l'ampliació); però sí es pot avançar un balanç encara negatiu, que explica un interès majoritari per que es faci l'ampliació de Baqueira-Beret.

- Amb el comportament reproductiu i la mortalitat actuals, que no sembla hagin de canviar radicalment, el contingent demogràfic de les Valls es veu condemnat a davallar en els pròxims anys. Només un saldo immigratori important pot fer variar la balança, una problemàtica que és general a nivell de país.

- Apareix un gruix important de joves de 20 a 40 anys, que de fet resideixen fora i la recuperació dels quals resulta extraordinàriament problemàtica.
- El manteniment i, encara molt més, la revitalització dels petits nuclis allunyats del fons de la vall i la C-142 es presenta extraordinàriament problemàtica, donada la manca de massa crítica en termes de població resident.
- La massa demogràfica de les Valls d'Aneu o del seu nucli central, Esterri, fa molt difícil la disponibilitat de determinats serveis, que avui es consideren com a normals: supermercat, cinema, teatre, establiments d'oci especialitzat, accés a noves tecnologies,

Perspectives de creixement de la població dels municipis de les Valls d'Aneu, 1996-2021*.

Edat	1996		2021		Evolució (1996=100)
	Habitants	%	Habitants	%	
Menys de 15	157	10,3	144	11,3	91,6
15 a 30	294	19,2	175	13,7	59,6
30 a 50	480	31,4	281	22,0	58,6
50 a 65	235	15,4	373	29,3	158,9
65 i més	362	23,7	302	23,7	83,4
Total	1528	100,0	1275	100,0	83,5

* Creixement de la població empadronada a partir dels paràmetres de mortalitat i reproducció actuals.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'estructura d'edats de l'IEC.

LA INCIDÈNCIA ECONÒMICA DEL NOU DOMINI; LES RENDES DE L'ESQUÍ.

Les estacions esquí tenen un efecte multiplicador sobre l'activitat econòmica local i la seva incidència pot ser de natura molt diferent:

- La inversió en la creació de l'estació, amb la subseqüent generació de rendes i llocs de treball.
- Les rendes generades pel funcionament de l'estació, en relació amb la despesa realitzada pels turistes atrets pel domini esquiable.
- L'ocupació directa o indirecta vinculada amb l'afluència turística a l'estació, de gran importància en una zona demogràficament precària.
- Els efectes bola de neu en la generació de nova activitat local derivats de les expectatives generals i de la promoció exterior de l'estació.

Pel que fa a l'augment de la renda local que generen les estacions d'esquí, es pot contemplar segons tres tipus d'efectes:

- Primaris o directes. Corresponen a la despesa realitzada per la clientela de l'esquí.
- Secundaris. Corresponen al resultat de la despesa turística a mesura es filtra en l'economia, en la qual es pot diferenciar:
 - Uns efectes indirectes, que provenen de les despeses directes que han d'efectuar les mateixes empreses turístiques (proveïdors).
 - Uns efectes induïts que provenen de la despesa que efectuen els residents, provinent dels seus ingressos de base turística en forma de sous, interessos o dividends.
- Terciàries. Correspondrien als efectes que no es relacionen amb la despesa turística, però tenen a veure amb el turisme, com pot ser el desenvolupament d'empreses que ofereixen serveis externs. Vindrien a coincidir força amb els efectes bola de neu abans apuntats.

A l'hora d'avaluar els efectes sobre la renda local que es poden derivar de l'ampliació de Baqueira-Beret apareixen, naturalment, elements d'incertitud

sobre la demanda atreta i el seu nivell de despesa, sobre els quals cal decidir-se per les hipòtesis més versemblants.

- Quants esquiadors o quants clients arribaran?. Fins a quin punt els esquiadors que accedeixin per les Valls d'Aneu vindran a coincidir amb les capacitats esquiabls dels nous dominis?
 - Depèn de l'atractiu i les capacitats d'allotjament de les Valls. En principi, cal suposar que el nou domini més la part corresponent de l'actual de la Bonaigua, que signifiquen un 39% de l'estació actual, determinen el gruix de la demanda potencial de les Valls d'Aneu¹².
 - Els efectes de descongestió de la Vall d'Aran. Les possibilitats encara obertes de nous allotjaments a peu de pistes a Baqueira fan difícil que aquests efectes actuïn a curt-mig termini i el nou domini més aviat acollirà esquiadors allotjats a la Vall d'Aran. Les millores i canvis en els accessos a la Vall d'Aran i el Pallars poden transformar aquesta situació.
- Quin tipus de clientela atraurà el nou domini del Muntanyó d'Àreu-la Rialba?. La qüestió té molt a veure amb la quantitat de clients i porta a qüestions fonamentals sobre l'impacte econòmic:
 - En funció de la menor distància per als esquiadors de Barcelona i de la major distància del Pallars per als esquiadors de l'estat, hi haurà probablement una major atracció d'esquiadors de caps de setmana que no d'esquiadors de vacances.
 - Les Valls d'Aneu parteixen d'una infraestructura turística escassa i de baixa gamma que difícilment pot plantejar-se, almenys durant uns anys, la capacitat d'atracció de clients d'alt nivell econòmic de la Vall d'Aran.
 - El disseny per a les Valls d'un domini sense urbanització a peu de pistes i basat en el creixement integrat amb els nuclis existents pot significar, en canvi, a mig-llarg termini, un atractiu renovat en relació a la Vall d'Aran i d'altres estacions.
- Per altra part, la despesa turística no solament es mou d'uns actors a uns altres, sinó que canvia de lloc, de manera que es fa difícil apuntar quin volum de despesa turística es quedarà en l'economia local.

- A més a més, apareixen altres aspectes socioeconòmics a tenir també en compte, que entren bàsicament en el capítol dels costos d'oportunitat analitzats més endavant.

Per a fer-se una idea de la incidència econòmica directa de l'ampliació es pot establir una extrapolació amb d'altres estudis realitzats sobre la matèria i establint un paral·lel amb els efectes de Baqueira-Beret a la Vall d'Aran¹³.

- No es disposa de càlculs detallats al respecte, però la despesa dels esquiadors vindria a generar una quarta part del producte interior brut de la Vall d'Aran, una proporció que s'haurà de quedar més baixa en el cas del Pallars Sobirà.
- Entorn d'un 18% de la despesa dels esquiadors es queda en el grup de les empreses de Baqueira-Beret, a través dels remuntadors i l'hoteleria de l'estació, l'hoteleria exterior. Amb els cursets que encaixen directament els monitors s'arriba aproximadament a un 23%.
- Més de les $\frac{3}{4}$ de la despesa va a agents econòmics no implicats directament en l'estació. D'entre aquests destaca la restauració i l'hoteleria, que representen per elles soles més d'1/4, i és en aquesta activitat que es troben les grans oportunitats dels actors locals.
- La resta es reparteix bàsicament entre les compres efectuades en els comerços i alguns serveis de la comarca i les despeses de transport (que no es queden majoritàriament en el lloc).

En relació a l'hoteleria, les repercussions de l'esquí van molt més enllà de la simple despesa directa dels esquiadors.

- No solament es requereixen més allotjaments hotelers, sinó que els establiments existents a les zones de muntanya milloren la rendibilitat i poden abordar inversions amb garantia en passar a gaudir d'una temporada més llarga. Els quatre mesos i escaig d'obertura hivernal per l'esquí apareixen com la salvació per als establiments d'indrets aïllats de muntanya com ara els nuclis de l'Alt Aneu, amb la clientela concentrada en els tres mesos de l'estiu. Per als indrets més ben comunicats i emblemàtics representar completar la temporada que a l'estiu i la tardor es cobreix parcialment amb la tercera edat, els col·legis o visitants de caps de setmana.

- Per altra part, les condicions climàtiques de l'època hivernal i, per un seguit també, les millors disponibilitats econòmiques dels turistes de neu fan que es requereixi una oferta d'allotjaments diferent i de major qualitat. Només cal comparar els establiments hotelers actuals de les Valls d'Aneu, la majoria vetustos i només 1 amb més de dues estrelles, amb els de la Vall d'Aran veïna.
- A través dels proveïdors de l'hoteleria, els establiments hotelers difonen, per la seva banda, les entrades del turisme en un àmbit territorial que acostuma a ser força ampli i que pot afavorir especialment alguns centres majoristes com ara Tremp i Pobla de Segur per al Pallars.
- Cal veure, també, que en una fase avançada de desenvolupament turístic, apareixen les cadenes hoteleres i els grans establiments, que determinen un reconducció dels circuits monetaris cap a agents exteriors a la muntanya, introdueixen una forta competència i impliquen una certa degradació del producte turístic en introduir ofertes i descomptes en els circuits majoristes.

En l'àmbit dels comerços i serveis locals es fa difícil de separar la incidència de l'esquí o del turisme en general, de la incidència que té la demanda indirecta, com ara l'hoteleria, o la que deriva de la mateixa "ocupació-nous residents-majors rendes" generada per l'activitat turística. En relació als municipis veïns que disposen d'estacions s'apunta com a possible incidència a les Valls d'Aneu:

- Un augment substancial dels serveis en els nuclis més pròxims a l'estació, que es concreta, sobretot, en el sector de la restauració i afecta també l'hoteleria.
- Un augment espectacular de la nòmina de "professionals i artistes", que té molt a veure amb les llicències dels monitors d'esquí.
- També augmenta el comerç al detall; però aquest es manté més en relació amb la població resident i s'ha de traduir tant o més en la modernització del comerç. L'assumpció de majors funcions de centralitat per part d'Esterrí d'Aneu pot fer que el creixement de l'activitat sigui més o menys notori.

- El mateix es pot dir de l'activitat industrial, que es correspon bàsicament amb activitats de serveis (fusteries, ferrers,...) i que es comporta de manera similar al comerç.
- En l'àmbit de la construcció es pot gairebé dir que les Valls d'Aneu han començat a realitzar les expectatives reals d'instal·lació de l'estació.

Tampoc cal passar per alt la incidència en l'administració local, via un important augment d'ingressos, que es nodreixen de tot el circuit econòmic generat per l'estació i que possibilitaran un augment de la despesa corrent i les inversions, al mateix temps de l'ocupació.

- Primer hi ha els ingressos directes de l'estació, via IAE i, sobretot, el cànon d'ocupació de terrenys, que han de beneficiar el municipi de l'Alt Aneu.
- Després hi ha els ingressos derivats de l'hoteleria i serveis annexos, que arriben, sobretot, via IAE i han d'afectar la major part de municipis.
- Finalment, hi ha els que deriven del creixement residencial que s'escampa pel territori, particularment l'IBI, que ja no compensen tant les contraprestacions.

L'ampliació ha de contribuir a dinamitzar les activitats turístiques locals i genera, per aquesta via, uns efectes bola de neu que escapen als efectes immediats de la despesa turística i que poden tenir un gran abast.

- L'ampliació de l'estació ha d'atreure (de fet, atreu ja) l'atenció d'agents exteriors que operen en el sector de l'hoteleria i altres sectors afins al turisme, a banda dels efectes mimètics i d'arrossegament que tot plegat provoca en els empresaris locals.
- L'estació d'esquí constitueix una base potent de promoció turística exterior de la zona. La promoció ve donada a través dels múltiples mitjans on es present el turisme de neu durant l'hivern i també, per accions concretes de l'estació, com ara la presència a les diverses reunions i fires especialitzades que celebra el sector abans de començar la temporada. La intensa labor promocional del departament de marketing de Baqueira-Beret ha repercutit, de fet, en la promoció del conjunt de la Vall d'Aran i és la inversió més important de promoció que es realitza dins aquesta.

- La mateixa estació organitza la demanda. La comercialització de l'oferta es realitza directament a través de les mateixa estació, que ofereix bàsicament paquets setmanals o de caps de setmana, que comprenen les despeses d'allotjament i remuntadors, o a través de les agències especialitzades.
- Entorn de l'estació es facilita la labor de les agències de viatges i altres agents turístics. A la Val d'Aran han aparegut agències que a part de tramitar l'oferta d'allotjaments i esquí de l'època hivernal, tenen una activitat important durant els mesos d'estiu, a través de l'oferta d'allotjament i de l'organització de rutes per la comarca (amb taxis locals) o cap a Lourdes o algun altre indret veí de França.

OCUPACIÓ GENERADA I FIXACIÓ DE LA POBLACIÓ LOCAL

L'estació d'esquí i els esquiadors generen nova demanda, però també la generen els llocs de treballs creats en la mateixa estació i en l'hoteleria afí, encetant d'aquesta manera un cicle típic de creixement econòmic. Els llocs de treball generats presenten, en aquest sentit, una gran importància, tant per la generació de rendes locals, com per als objectius de fixació de població que tant interessen a muntanya.

- En el cas de les Valls d'Aneu l'ocupació generada per l'explotació del domini Muntanyó-Rialba es pot situar fàcilment entorn els 150-170 treballadors estables durant la temporada, repartits quasi per un igual entre treballadors de pistes i monitors. La xifra ve a representar prop d'1/3 dels llocs de treball existents actualment a les Valls d'Aneu. De fet, prop d'una vintena dels monitors actuals de Baqueira són ja del Pallars Sobirà.
- L'estació d'esquí ha de generar molts pocs llocs de treball fixes durant l'any. La majoria dels treballs són temporals, els quatre mesos i poc més que dura la temporada, i els sous no donen per a viure la resta de l'any. Els convenis entre l'estació i l'ajuntament o ajuntaments garanteixen la preferència per a la gent del país, i aquesta és una condició decisiva per a que aquesta ocupació contribueixi a fixar la població.
- Les condicions i retribucions laborals depenen de l'empresa i, en aquest sentit, Baqueira-Beret no ha tingut fins ara les friccions laborals d'altres dominis amb els treballadors de pistes. El caràcter de formació reglada que s'ha donat a la feina de monitor (diversos pallaresos la segueixen a l'Escola de Salardú) contribueix, per altra part, a projectar aquest ofici.
- La part substancial de l'ocupació continua produint-se en els sectors de l'hoteleria i la restauració. En aquest àmbit té una gran importància la creació d'establiments per part de la mateixa població resident i, en particular, per aquells que adquireixen experiència en l'hoteleria-restauració pròpia de l'estació o, simplement, entre els mateixos monitors. Les Valls d'Aneu podrien multiplicar per 2 el centenar de llocs de treball actualment existents.

- Malgrat existeixi la temporada d'estiu, que provablement continuarà sent la de major freqüentació a les Valls d'Aneu, no és fàcil aconseguir que l'ocupació en la restauració i l'hoteleria superi l'estacionalitat i que les ocupacions de temporada es tradueixin en ocupacions més o menys estables i ajudin a fixar la població. El desenvolupament de l'hoteleria autòctona, amb establiments de dimensions més aviat reduïdes, representa, en aquest sentit, una garantia per obtenir el màxim profit de la demanda generada.
- En l'àmbit del comerç i els serveis la incidència ocupacional és inferior; però la part de llocs de treball de tot l'any és superior i per això tenen un gran interès, també, aquestes activitats.

L'ocupació ha d'acabar traduint-se en major població resident. Els processos mai seran els mateixos que el de les àrees veïnes, ni tampoc s'han d'atribuir exclusivament a l'esquí, però poden donar una idea de possibles evolucions.

- Els residents han augmentat en un 70% en els darrers trenta anys en els municipis veïns aranesos, un guany d'uns 2.000 habitants entre Vielha i el Naut Aran. El nou domini que es planteja es troba lluny de la magnitud de l'actual Baqueira-Beret; però el punt de partida poblacional és també molt més baix a les Valls d'Aneu.
- A la Vall de Boí, amb un domini esquiable major que el previst a l'Alt Aneu, el nombre de residents ha augmentat en un 50% en els darrers 15 anys, un guany d'uns 250 habitants.

INVERSIÓ EN ELS DOMINIS ESQUIABLES I PROMOCIÓ IMMOBILIÀRIA.

L'equipament d'un domini esquiable representa una inversió molt elevada, que escapa a les possibilitats econòmiques dels agents locals i té també una incidència directa molt reduïda sobre l'economia local.

- La inversió prevista en el nou domini esquiable arriba pràcticament als 10.000 milions de pessetes (s'haurien d'afegir encara els equips), xifra molt pròxima al producte interior brut de tot el Pallars Sobirà; 12.645 milions el 1998 segons l'Anuari Econòmic Comarcal de Caixa de Catalunya).
- La inversió resulta fortament intensiva en capital; se situa entorn 1,5 milions de pessetes per plaça d'esquiador potencial, i de 62,5 milions per lloc de treball generat.
- La meitat de la inversió correspon als remuntadors de l'estació, amb empreses proveïdores i muntadors externs a la comarca. El mateix passa amb els canons de neu artificial, que representen un altre 23% del pressupost.
- Menys d'un 30% de la inversió correspon a les edificacions de restauració i serveis i altres infraestructures que s'escauen dins les condicions d'obra civil més normal i són assumibles en una bona part per empreses locals o de les zones pròximes a l'estació.
- A més a més les instal·lacions en l'alta muntanya experimenten un desgast important i requereixen un manteniment continuat, al qual s'afegeixen les despeses de modernització de les instal·lacions que esdevenen obsoletes.

Tal com posa de relleu l'expansió històrica de Baqueira-Beret i de moltes altres estacions, els dominis per a la pràctica de l'esquí alpí es troben estretament lligats amb el desenvolupament no solament dels serveis immediats a l'esquiador, sinó també de l'allotjament per als esquiadors i de molts altres serveis més o menys pròxims a les pistes. En aquest cas, la inversió supera fàcilment la inversió que s'efectua en el domini esquiable i

representa, a més a més, un mercat d'obra civil que acostuma a estar molt més obert als operadors externs a l'estació i locals; tot depèn del model d'estació escollit.

- Hi ha un model ideal d'estació, l'"estació integrada" desenvolupada sobretot als Alps francesos, que compleix unes determinades condicions: domini orientat al nord, ruta d'accés fins a peu del domini, grans aparcaments d'arribada, allotjaments i serveis entre l'aparcament i l'estació i punt de sortida dels telecadires i arrossegaments darrera els apartaments i les seves terrasses. Aquests són els elements que els promotors locals consideren adients per atreure la clientela de l'esquí i, en tot cas, són els que els hi permeten controlar i obtenir el major nombre de guanys possibles de la implantació d'un domini.
- Els ajuntaments aranesos han intentat posar fre a l'urbanització a peu de pistes de Baqueira-Beret perquè el creixement residencial es produís al costat dels nuclis existents i beneficiés més la població local. Aquest segon model de creixement residencial i serveis en els nuclis, que és el que preval en el país de major atracció d'esquiadors que és Àustria, és el que s'intenta tirar endavant en l'ampliació de Baqueira-Beret a les Valls d'Aneu. L'empresa promotora de l'estació intenta extreure el profit que se li escapa amb aquest model amb la compra de sòl residencial en els nuclis i l'accés directe a l'estació des d'un d'ells, Sorpe.
- Per moltes estacions relativament pròximes a les grans ciutats, que capitalitzen estades curtes, com a molt de cap de setmana, la necessitat dels allotjaments a peus de pista o a les àrees urbanes més immediates resulta força més relativa. En aquest cas es trobarien, fins i tot, les estacions actuals del Pallars Sobirà, Portainé i Super Espot, que han tingut un impacte molt reduït a nivell hotel·ler o residencial.

En conjunt, la implantació d'una estació d'esquí genera unes necessitats d'allotjament i és natural que qui fa la inversió en l'estació d'esquí pretengui també recollir tots els fruits possibles de l'activitat que genera. Una altra qüestió és que la promoció d'un nou domini esquiable sigui l'excusa d'una promoció residencial; no és estrany que així sigui, ateses les possibilitats de negoci que s'obren amb aquesta activitat.

- Darrerament les noves estacions o repeses d'estacions neixen de la mà de companyies "constructores" o "promotores immobiliàries": Boí-Taüll

neix aparellada als interessos de la immobiliària Confort; Superespot és represa per la constructora Copcisa; el projecte de revitalització de Llessui es vincula amb una empresa immobiliària.

- Boí-Taüll inaugura les pistes el 1990 després que les Normes Subsidiàries aprovades el 1983 li donessin l'oportunitat de construir un nou nucli de 75.000 m² de sostre al Pla de l'Ermita, situat entre el nucli de Taüll i l'estació. El promotor que vol tirar endavant les pistes de Filià condiona el seu projecte a l'autorització d'un determinat nombre d'habitatges.
- El projecte d'expansió serveix a l'empresa promotora Baqueira-Beret per incitar unes requalificacions urbanístiques que transforma en actius amb la compra de terrenys a Sorpe o la Guingueta.

En qualsevol cas, i a banda d'intencionalitats, la dinàmica pròpia del sector de la construcció pot pesar tant en la promoció d'una estació, com les expectatives mateixes del mercat de l'esquí alpí. La dinàmica de l'expansió de Baqueira-Beret es pot analitzar en aquest context.

- Els projectes d'ampliacions i nous dominis esquiables es disparen en els moments de bonança del sector de la construcció com l'actual, que s'activa en consonància amb els moments d'eufòria econòmica; és també el millor moment per emprendre nous projectes.
- També s'apunta en l'actual conjuntura la importància del sector de la construcció per a l'aflorament d'economies submergides.
- En qualsevol cas, la dinàmica resulta pràcticament indissociable dels moments de bona disponibilitat per al consum.

La forma que pren el desenvolupament residencial determina també graus d'incidència econòmica diferents:

- En cas que l'allotjament es realitzi en establiments hotelers, es dona un màxima de possibilitats de que la despesa turística es quedi en la zona, mentre la incidència dinamitzadora del sector de la construcció és menor.
- En el cas de la segona residència de propietat, desapareixen derivades de l'acomodament i es redueixen les despeses en béns i serveis, mentre la incidència dinamitzadora en el sector de la construcció és important.

- Entremig, les fórmules de lloguer d'apartaments i sistemes de multipropietat tenen una incidència a mig camí de les dues anteriors.

Malgrat es faci més incís en unes fórmules o en unes altres, la segona residència acostuma a centrar l'expansió. Aquest tipus de creixement residencial dinamitza l'activitat econòmica, però la segona residència té, per altra part, determinats efectes socioeconòmics que no resulten gaire satisfactoris per a la població local. Se'n poden destacar els pros i els contres, que s'afegeixen als del propi producte turístic i que han estat abundantment teoritzats i observats a la Vall d'Aran o a la vall de Boí¹⁴.

Valoració del creixement residencial en segona residència.

Avantatges	Inconvenients
<p>Noves oportunitats d'ocupació a nivell local:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oficis relacionats amb la construcció (nova construcció i manteniment). • Gestió immobiliària. • Jardineria. • Personal domèstic. 	<p>S'accentua la deserció de la mà d'obra agrària</p>
<p>Desenvolupament dels serveis bàsics (que milloren l'oferta als residents locals):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comerços d'alimentació i altres elementals. • Serveis de reparació (automòbil) • Bars i restauració. 	<p>S'accentuen els problemes estructurals de l'agricultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ocupació de millors terres • Augment de la parcel·lació i fragmentació • Augment dels preus del sòl
<p>Desenvolupament de serveis especialitzats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Petit comerç de roba, artesania, joieria,.. • Supermercats/hipermercats. • Centres recreatius 	<p>Serveis sovint estacionals i de titularitat exterior</p>
<p>Augment dels ingressos impositius de l'administració:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IBI 	<p>Major demanda d'infraestructures públiques, parcialment finançades:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extensió de les infraestructures

<ul style="list-style-type: none"> • Taxes per serveis. • Augments indirectes d'IAE i transferències, en funció dels empadronaments. 	<p>d'aigua, electricitat, sanejament i comunicació.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Manteniment de les infraestructures anteriors.
<hr/> <p>Consum menor o inexistent d'equipaments locals per part dels residents (escola, cultura, esports)</p> <hr/>	
<p>Majors ingressos per als propietaris locals derivats del negoci immobiliari (més aviat finques que immobles; més aviat venda que lloguer)</p>	<p>Fruit de les característiques del mercat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Les plusvalues van als promotors immobiliaris exteriors. • Apropiació de l'espai edificat per part de la població exterior i necessitat d'augment de l'espai urbanitzable per a continuar els beneficis. • Augment dels preus de l'habitatge per als residents locals.
<hr/>	
<p>Manteniment i renovació del parc edificatori local</p>	<p>Impactes ambientals de l'expansió residencial:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erosió • Augment dels residus urbans • Alteracions valors paisatgístics i culturals
<hr/>	
<p>Augment dels fluxos d'informació i aportació de valors urbans a la societat local</p>	<p>Distorsió de les formes de vida locals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estacionalitat de la població • Hàbits de consum • Cultura d'oci, cultura de treball
<hr/>	
<p>Expectatives d'una instal·lació permanent dels habitants de segona residència (3a edat).</p>	<p>Domini de les institucions locals per part de nousvinguts</p>
<hr/>	

El planejament urbanístic pot aportar una contribució important a la correcció dels efectes de la segona residència i en relació a les Valls d'Aneu les previsions es decanten d'un costat més aviat positiu, per bé que alguns documents no són encara definitius¹⁵.

- El creixement s'estableix al voltant dels nuclis i en volumetries i densitats que segueixen força la tipologia tradicional, tret del cas d'Esterri d'Aneu que actualment es troba en fase de revisió i cal esperar que a la Guingueta se segueixi per aquesta via.
- A manca de concretar-se els nous plans, les expectatives generals de creixement resulten moderades per l'Alt Aneu, ho seran en el cas d'Esterri d'Aneu i es desmarxen en l'avantprojecte de planejament presentat a la Guingueta.
- Els creixements previstos pivoten, almenys, sobre l'eix de previsible major creixement, entorn C-141, sobre Sorpe i València (en el cas del municipi de l'Alt Aneu), Esterri d'Aneu, i la Guingueta i Escaló (en el cas del municipi de la Guingueta).
- La coherència del planejament municipal no pot suplir del tot la mancança d'un planejament més general per a tot el territori d'incidència de l'estació, tal com en el seu dia representaren les Normes Subsidiàries de la Val d'Aran.
- Manca encara un incís en l'equipament hotel·ler, per tal d'evitar els excessos de la segona residència. En aquest sentit, resulta important la formalització del planejament de segona escala.
- Particularment sensible resulta el tractament del sòl no urbanitzable, en el qual s'hauria de preservar absolutament l'aparició d'edificacions i serveis hotelers i altres a les àrees ocupades pels prats planers més fèrtils de la comarca.

Avaluació de capacitats actuals i futures d'allotjament les Valls d'Aneu.

	Capacitats d'allotjament de visitants actual				Places potencial creixement*	Total places potencials futures
	Places 2a residència	Places hotels i hostals	Places hoteleres altres	Total places actuals		
Alt Aneu	848	193	79	1120	2516	3636
Espot	1204	489	102	1795	3760	5555
Esterrí d'Aneu	1964	282	69	2315	4800	7115
La Guingueta	1716	197	65	1978	4800	6778
T.Valls d'Aneu	5732	1161	315	7208	15876	23084
Naut Aran	10824	1800	250	12874		
Vielha	11468	2300	190	13958		

* Valoració aproximada a partir dels plans o avantprojectes existents.

Des d'un punt de vista ambiental o, simplement, territorial l'expansió de la segona residència representa l'element més pernicios del desenvolupament turístic, particularment en zones amb sòls poc aptes com les de muntanya, i a pesar del planejament els seus efectes es fan molt difícils d'eludir¹⁶.

- La segona residència pareix com un element força consubstancial a les formes de desenvolupament turístic local.
- El creixement residencial basat en la segona residència augmenta, en general, a mesura s'avança en la maduresa del producte turístic.
- El cicle constructiu recomença constantment. Un cop ocupat el territori edificable i venuts els immobles s'acaba el negoci i cal recomençar. Els primers a notar l'acabament són els propietaris del terreny; no és estrany, doncs, que un cop esgotats els 7.000 m² edificables que preveien les Normes Subsidiàries per a Taüll, la població local passi a demanar nous terrenys edificables.

LA DISJUNTIVA; EXPECTATIVES DE DESENVOLUPAMENT I COSTOS D'OPORTUNITAT.

Des dels propi territori, des de les Valls d'Aneu i des de la mateixa comarca del Pallars Sobirà, la població aposta clarament pel projecte d'expansió de Baqueira-Beret o bé, simplement, sense apostar-hi clarament, no es manifesten en contra. Té una justificació lògica, atès el precedent de la Vall d'Aran i l'impacte econòmic favorable. També és una actitud natural i, fins i tot, comprensible dins el cicle natural d'evolució de l'actitud dels residents en relació als turistes¹⁷.

- Quan el turisme és rar i apareix com una expectativa de riquesa es produeix una primera fase d'eufòria, que seria la de la població de les Valls d'Aneu actual.
- A mesura el turisme es generalitza arriba l'apatia i les relacions i activitats es formalitzen, per passar tot seguit a una etapa d'irritació quan comença a produir-se la saturació, circumstància que es dona ja en certs sentits a la Vall d'Aran.

Per a valorar el desenvolupament del nou projecte no es pot deixar de banda, en tot cas, l'apreciació d'altres alternatives socioeconòmiques possibles que la realització del projecte d'estació pot frustrar o, dit d'una altra manera, els costos d'oportunitat del projecte. Alguns dels arguments que es poden donar al respecte han estat avançats pels grups ecologistes i afins; d'altres han estat apuntats anteriorment.

- Alguns poden ser considerats estrictament com a impactes socioeconòmics de la possible ampliació i mereixerien accions correctores que actualment només es reserven als aspectes mediambientals.
- En general caldria fixar l'atenció i afavorir les activitats que, en contrast amb l'esquí, aprofiten els recursos tradicionals, contribueixen al manteniment del territori, demanen mà d'obra qualificada i fixen la població local, particularment pel que fa als residents en els petits nuclis aïllats de l'àrea immediata d'influència.

Les expectatives de riquesa i la demanda de llocs de treball generada poden incidir negativament en l'agricultura i la petita artesania que es conserven a les Valls.

- L'experiència de la Vall d'Aran resulta força concloent de com les oportunitats de l'esquí fan més evidents la baixa rendibilitat de l'activitat agrària i les fortes obligacions de l'ofici ramader; molts pocs pagesos tenen interès en continuar l'activitat.
- Tampoc és menys cert que el sector agrari a les Valls d'Aneu es troba ja tocat gairebé de mort, malgrat que avui dia l'espai pastoral es mantingui encara aprofitat en la seva major part (sense la vigilància de pastors).
- Alguns joves amb mentalitat urbana han superat els prejudicis de l'ofici ramader i han assumit com a normal la pràctica de l'agricultura a temps parcial. Les expectatives de futur se centren en aquest grup, que es podria consolidar amb mesures de suport complementàries¹⁸.
- Pel que fa a la producció artesanal, un productor de melmelades, un de formatge i diversos elaboradors de cistelleria a temps parcial, els incentius a l'abandó similar als que arriben al sector agrari es poden compensar amb majors oportunitats comercials per l'augment del turisme, sortida que es podria afavorir.

L'ampliació de Baqueira-Beret cap a les Valls d'Aneu, s'addueix, no solament encaixa malament en un espai PEIN i proposat per la Xarxa Natura 2000 i comporta impactes ambientals severos i algun de crític (a contrarestar amb mesures correctores), sinó que xoca amb el desenvolupament d'un turisme verd més integrat en el medi i respectuós de les activitats tradicionals¹⁹.

- El recursos i les iniciatives existents actualment a nivell local (Parc Nacional, Camp d'Aprenentatge, Centre de Natura, Reserves de caça i pesca i d'altres) configuren tota una oferta de "productes naturals" que difícilment es trobarien en un altre indret del Pirineu. El seu potencial, encara no descobert, probablement resulta més important a mig i llarg termini que el de l'esquí²⁰.
 - Baqueira-Beret també desenvolupa i pretén reforçar l'oferta per al turisme d'estiu, i pot facilitar un accés a l'alta muntanya que algunes persones no es troben en condicions de fer. Amb propostes

imaginatives i una mica diferents de les actuals l'estació pot acollir un turisme verd o de natura i perfilar-se en la seva expansió pallaresa com una "estació de vacances", seguint el nou model que comença a plantejar-se als Alps. S'escauria plenament amb una freqüentació turística local que a l'estiu presenta ja certes condicions de massificació²¹.

- La promoció tant estiuenca com, fins i tot, hivernal del nou domini (possible per la seva magnitud i separació del Baqueira-Beret) hauria d'evitar, doncs, entrar en contradicció amb el turisme verd que s'ofereix a la zona i elaborar-se en el seu context.
- La imatge urbana i de massificació que ofereix una gran estació d'esquí com Baqueira-Beret contrasta certament amb la imatge d'un espai verge o més o menys natural. L'ampliació a les Valls d'Aneu, per la seva grandària i abast, podria passar sense alterar la imatge local, un fet que s'hauria de tenir en compte en el disseny d'infraestructures i elements urbans i d'imatge.

La preservació dels valors naturals que s'oposa al desenvolupament de l'estació limita activitats econòmiques; però representa una oportunitat de nous ingressos, particularment quan va associada a la declaració de Parc Natural, proposta avançada des del Departament de Medi Ambient. L'alternativa que proposen algunes entitats aprofundeix en aquest sentit, amb l'ampliació del Parc Nacional d'Aigüestortes i l'Estany de Sant Maurici cap al massís de Marimanha-Beret per a després ampliar-lo fins Andorra i l'àrea de Posets-Maladeta, declarada parc per Aragó²²; així es faria possible el gran Parc de l'Alt Pirineu.

- L'ampliació de Baqueira trenca, efectivament, la continuïtat possible entre el Parc d'Aigüestortes i el massís de Marimanha, i no casa gaire amb la delimitació d'un Parc. Caldria, provablement, millorar reflexió sobre les condicions de corredor biològic que es produeixen a l'entorn de la vall de la Bonaigua.
- Des d'un punt de vista d'atracció exterior, l'ampliació de la superfície del Parc Nacional d'Aigües Tortes-Sant Maurici significa atansar-lo més al nivell d'altres grans Parcs i augmentar el seu potencial d'atracció de visitants exteriors. Per una altra part, significa augmentar la pressió turística que ja existeix durant l'estiu.

- En termes de desenvolupament local equilibrat, la declaració de Parc Natural s'escauria més a la Vall de Cardós i la Vall Ferrera que no al massís de Beret-Marimanha, tal com demanava el Consell Comarcal del Pallars Sobirà²³.

En un conjunt, les pràctiques banalitzades com el turisme alpí o la major part dels esports d'aventura, signifiquen una subversió dels valors culturals locals i contribueixen a la seva desaparició. Des d'aquest punt de vista, l'empobriment del patrimoni local comporta també una disminució dels atractius i l'interès actuals i potencials de les àrees en qüestió.

- Bé és cert que la cultura local no ha permès viure la gent al país i que aquesta cultura no és allò que era i s'adapta forçosament als nous temps; però continuen sent molt importants les formes de relació entre l'home i l'espai edificat o els camps, els boscos i la muntanya, i aquestes relacions necessiten trobar un punt d'equilibri a nivell local, que passen per l'aprofitament (i reformulació) dels coneixements passats.
- En un àmbit com les Valls d'Aneu, on hi ha una iniciativa local sòlida de recuperació i projecció del patrimoni en el seu sentit més ampli, que cristal·litza entorn de l'Ecomuseu, s'hauria de procurar el transvasament de fons del turisme banal cap a la promoció de la cultura local, a part de vetllar particularment per l'encaix dels creixements residencials.

EXPECTATIVES LOCALS, POTENCIALITATS ACTUALS I REPTES FUTURS; UN RESUM

En el que va de centúria els habitants de les comarques de muntanya i les Valls d'Aneu han patit un mateix neguit: la necessitat d'emigrar cap altres terres on trobar les riqueses i satisfaccions que se'ls hi negava a muntanya. Tal com s'ha assenyalat, en els darrers anys el fantasma de l'emigració s'ha esmorteït darrerament, però persisteixen algunes incògnites de futur, per bé que s'estigui recuperant la dinàmica econòmica i social, almenys pel que fa a les Valls d'Aneu.

- En àrees com les Valls d'Aneu, que han perdut $\frac{3}{4}$ de la població de 1860, els habitants que hi queden tenen dificultats per disposar dels serveis i condicions urbanes elementals.
- L'estructura social i econòmica és molt feble, amb tendència a l'estancament, de no existir iniciatives exteriors.
- Les dificultats lligades a la feble demografia i activitat s'accentuen per l'estructura històrica del poblament en petits nuclis, particularment els allunyats del fons de vall, algun d'ells deshabitat.
- A la feblesa dels assentaments humans s'uneix la condició física de cul-de-sac pirinenc, que té repercussions econòmiques i socials importants. Altra cosa serien les Valls d'haver-se acomplert els projectes històrics del túnel de Salau i el túnel de la Bonaigua.

Seguint la paraula de moda, es podria dir que en un territori perfectament sostenible des d'un punt de vista mediambiental, la presència de l'home s'ha fet pràcticament insostenible. Si, malgrat les dificultats passades, continua havent-hi residents interessa preservar-los en un primer lloc; d'entrada perquè són ciutadans com tothom i després perquè són ells els qui mantenen viu el territori de muntanya per a la resta dels ciutadans²⁴.

Les oportunitats que es presenten per redreçar la situació no són gaires i depenen fonamentalment d'agents exteriors, donada l'escassa capacitat d'autofinançament local. Es pot recordar:

- Malgrat rebre els ajuts més importants de l'administració, a través de les Indemnitzacions Compensatòries i bonificacions sobre les primes al bestiar i altres ajuts estructurals, les activitats agràries es troben en un procés de decadència sense aturador previsible.
- La indústria, que fou, amb les centrals elèctriques, l'esperança modernitzadora de bona part del segle XX, un cop construïdes les centrals i arribada la seva automatització, s'ha quedat en quasibé res. Es fa difícil imaginar noves implantacions industrials en un context d'allunyament i poca mà d'obra.
- A través de 40 anys de turisme muntanyenc (remarcable com aital des que aparegué el Seat 600), la reconversió turística no ha acabat d'aturar la decadència muntanyenca. Malgrat tot, en els anys 1990 els esports d'aventura i el renovat interès per les àrees naturals i la muntanya han començat a redreçar la situació.
- Com a alternativa de desenvolupament més clara per a les zones alpines continua pesant un talismà, l'esquí alpí, una activitat que aquí s'ha desenvolupat amb un cert retard en relació als Alps i altres indrets. L'exemple de la Vall d'Aran és molt a prop i d'aquí ve la gran esperança actual de les Valls d'Aneu.

No totes les estacions tiren endavant i tenen un impacte econòmic important en la zona d'influència; el Pallars Sobirà en té bons exemples. L'ampliació de Baqueira-Beret al Pallars presenta, amb tot, la garantia d'una empresa sòlida i del millor domini esquiable de la península, que ara té una oportunitat d'expansió.

- Les estacions rivals pròximes es troben en un procés d'inversió i creixement, aprofitant la bonança econòmica.
- L'estació ha arribat a un punt de saturació de la Vall d'Aran, no tant física, quant a possibilitats del domini esquiable, sinó quant a creixement residencial i congestió urbana.

El desenvolupament és un fenomen complex, i a l'hora de valorar des d'un punt de vista social els pros i contres de l'expansió tot depèn de les premisses i plantejaments dels quals es parteix. Sobre la taula es posa decididament només un conflicte, el que es produeix entre les instal·lacions del nou domini i la protecció ambiental de l'àrea en qüestió.

Principis	Assegurar el manteniment de la població i el seu nivell de vida	Assegurar el respecte i protecció de l'entorn natural
Proposta empresarial-local	Ampliar l'estació de Baqueira-Beret a les Valls d'Aneu	Un nou domini tancat quant a creixement Creixement residencial feble i a l'entorn dels nuclis Accions de reducció-eliminació de l'impacte ambiental
Proposta conservacionista	Aprofundir en l'agricultura i l'artesania, desenvolupar el turisme verd, potenciació d'una figura de protecció	No realitzar l'ampliació, declaració de protecció de l'espai natural
Acords.....
A tenir en compte en cas que l'ampliació no es realitza	Comencen a notar-se els efectes econòmics i residencials de l'obertura a partir del port de la Bonaigua (nova àrea de la Peüllla), que es consoliden a mig-llarg termini amb el túnel de la Bonaigua	Se salven els impactes naturals a l'alta muntanya i funcions de corredor entre massissos; però es mantenen bona part dels impactes residencials a mig-llarg termini...

La confrontació de posicions anterior no és estrictament entre conservacionistes i no conservacionistes; però des d'un punt de vista de desenvolupament sostenible hauria d'acabar d'argumentar-se la confrontació i els punts de trobada que es produeixen entre el desenvolupament local i la protecció mediambiental.

Des del punt de vista del desenvolupament local o del mateix desenvolupament sostenible, la valoració de l'ampliació ha de tenir en compte tota la complexitat del projecte, si no vol passar per alt moltes de les seves repercussions, fins i tot moltes de les mediambientals. Des d'aquest punt de vista i tal com es detalla en les pàgines anteriors, es poden destacar alguns elements de reflexió.

D'entrada, el nou domini del Muntanyó-Rialba no s'ha de veure com una simple extensió de Baqueira-Beret; d'acord amb la seva grandària i

condicions, la seva incidència econòmica, social i mediambiental es presenta com a molt menor.

Propostes, expectatives

Ni l'aptitud, ni la grandària del nou domini per a l'esquí alpí no és la mateixa del domini actual de Baqueira-Beret.

El domini, que no arriba a les dimensions de Boí-Taüll, es presenta com una expansió tancada, sense insistir en una base urbanitzada.

La capacitat d'atracció d'esquí de vacances i de turistes d'alt nivell econòmic de Baqueira-Beret podria no donar-se a les Valls d'Aneu.

L'atractivitat del nou domini ha d'encaixar en una imatge i un context que té una menor projecció exterior i que es caracteritza més pel turisme verd.

La marca Baqueira-Beret s'imposa en el nou domini esquiable i és la millor manera de vendre'l

Reptes, alternatives

El domini és una extensió que ofereix complementaritats o es pot vendre de manera diferenciada.

Atracció sobre una clientela més limitada, que pot quedar més repartida en els nuclis existents i menys "visible" en el territori

S'afavoreix que les estructures d'acolliment actuals puguin evolucionar correctament.

Previsió d'ofertes hoteleres per a joves i sectors modestos.

Facilitar l'extensió de sinergies cap als petits nuclis allunyats (ribera d'Isil i Unarre) a partir de la millora de les comunicacions i creixement moderat a la resta

L'estació s'hauria d'implicar en promoció del turisme verd i activitats fora de temporada i/o la imatge d'espai natural i turisme verd s'hauria d'anteposar a la d'estació d'esquí.

A diferència del domini aranès, més esportiu, el nou domini podria orientar-se cap a una "estació de vacances".

Una qüestió important de compatibilització de la imatge Baqueira-Beret amb Valls d'Aneu, Aigües Tortes-Sant Maurici, Pallars o Port de la Bonaigua.

La realització del nou domini esquiable tindrà, presumiblement, conseqüències socioeconòmiques positives molt importants, però també

algunes negatives. Es planteja un repte important d'encaix del domini esquiable en el context d'unes Valls amb un patrimoni natural, històric i cultural (els termes són inseparables) ric i viu, que té, fins i tot, un gran potencial com a recurs turístic; però que a hores d'ara parteix d'una posició econòmica i social feble.

Tendències, expectatives	Reptes, alternatives
L'elevada inversió en infraestructura de l'estació i d'altres allotjaments i serveis implica la transformació d'uns medis apreciats pel seu valor natural i paisatgístic.	Es respecten els espais emblemàtics i s'aprofita la nova accessibilitat per a finalitats didàctiques i formatives dins un nou concepte d'estació
La creació de nous llocs de treball pot accentuar la crisi de les activitats tradicionals	Es fomenta i bonifica el treball a temps parcial dels pagesos-ramaders
La generació de rendes i expectatives de negoci presenta com a contrapartida l'aparició de problemàtiques típicament urbanes: preu del sòl, accés a l'habitatge, conflictivitat social,...	Intervenció pública en la compra de sòl en les àrees de creixement i promoció d'habitatge social.
L'augment de la segona residència debilita l'obtenció de rendes, ocupa territori, eleva els costos de determinats serveis comunitaris,...	Es reserva sòl i es fomenta l'hoteleria local i altres fórmules per a tenir "llits calents". Es compensen els desajustos de finançament a través de la modulació de les taxes.
L'elevada inversió exterior i la dinàmica generada tenen com a contrapartida la pèrdua de pes de la societat local, a nivell de propietat i de capacitat de decisió.	La intervenció pública ajuda a recuperar plusvalues per a la comunitat i assegurar l'accés a l'habitatge. Creixement residencial moderat i preferència pels agents locals. Foment i ajuts per a la petita hoteleria local.

Provablement, la pèrdua de pes de la societat local sigui un dels resultats més contradictoris de la implantació del nou domini, atesa la importància que té ara la decisió local sobre l'acceptació del nou domini. En definitiva,

el futur de les Valls d'Aneu no es pot deslligar del de la comarca, ni del del país i aquesta perspectiva més general hauria d'ajudar a desentrellar també la decisió sobre l'obertura del nou domini i a plantejar algunes alternatives o propostes en cas de produir-se.

Tendències, expectatives

La revitalització de la capçalera del Pallars Sobirà i captació de nous turistes hivernals.

Possibles sinergies, però també competència a mig-llarg termini amb les estacions d'esquí existents al Pallars Sobirà.

Augmenten les molèsties en els nuclis situats sobre la C-141 per l'augment del trànsit comportat per l'esquí.

Les Valls d'Aneu com a via de descongestió del turisme aranès (a banda del domini, més aviat a mig-llarg termini).

Proposta de qualificació de Parc Natural cap al Massís de Baqueira-Beret

Reptes, alternatives

Augment de la clientela per l'hoteleria, restauració i serveis comarcals i noves sortides per als productors artesans.

Aprofitament de sinergies entre les estacions del Pallars, Vall d'Aran i l'Alta Ribagorça.

Recerca de complementaritats i acords, amb incidència institucional si s'escau.

Realització de variants pels nuclis.

Aprofitament de sinergies de pas: hoteleria, serveis, venda de productes autòctons.

Extensió de preferències de l'estació als habitants de la comarca.

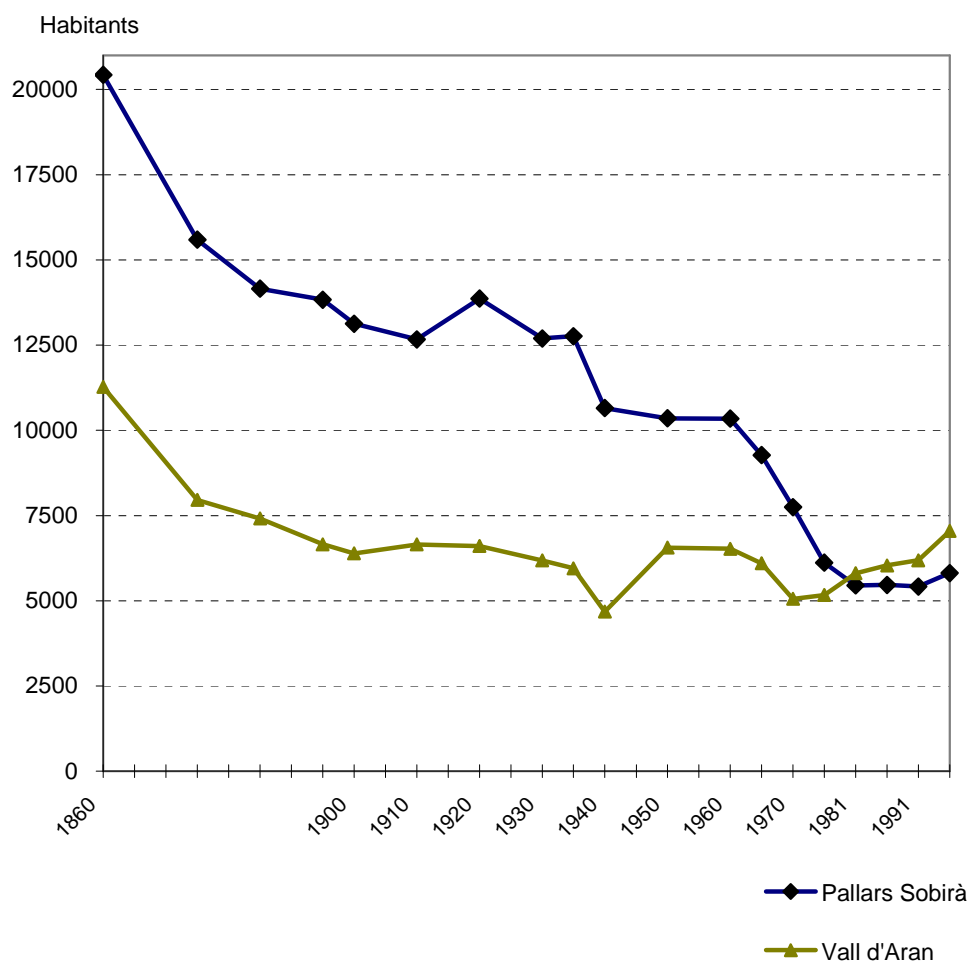
Salvaguarda d'un model de desenvolupament i oferta turística propi de les Valls d'Aneu.

El túnel de la Bonaigua passa a ser també prescindible per les Valls d'Aneu

En termes de desenvolupament local no n'hi ha necessitat i resulta molt més interessant la proposta del Consell Comarcal de Parc a les capçaleres de la Vall Ferrera i Vall de Cardós.

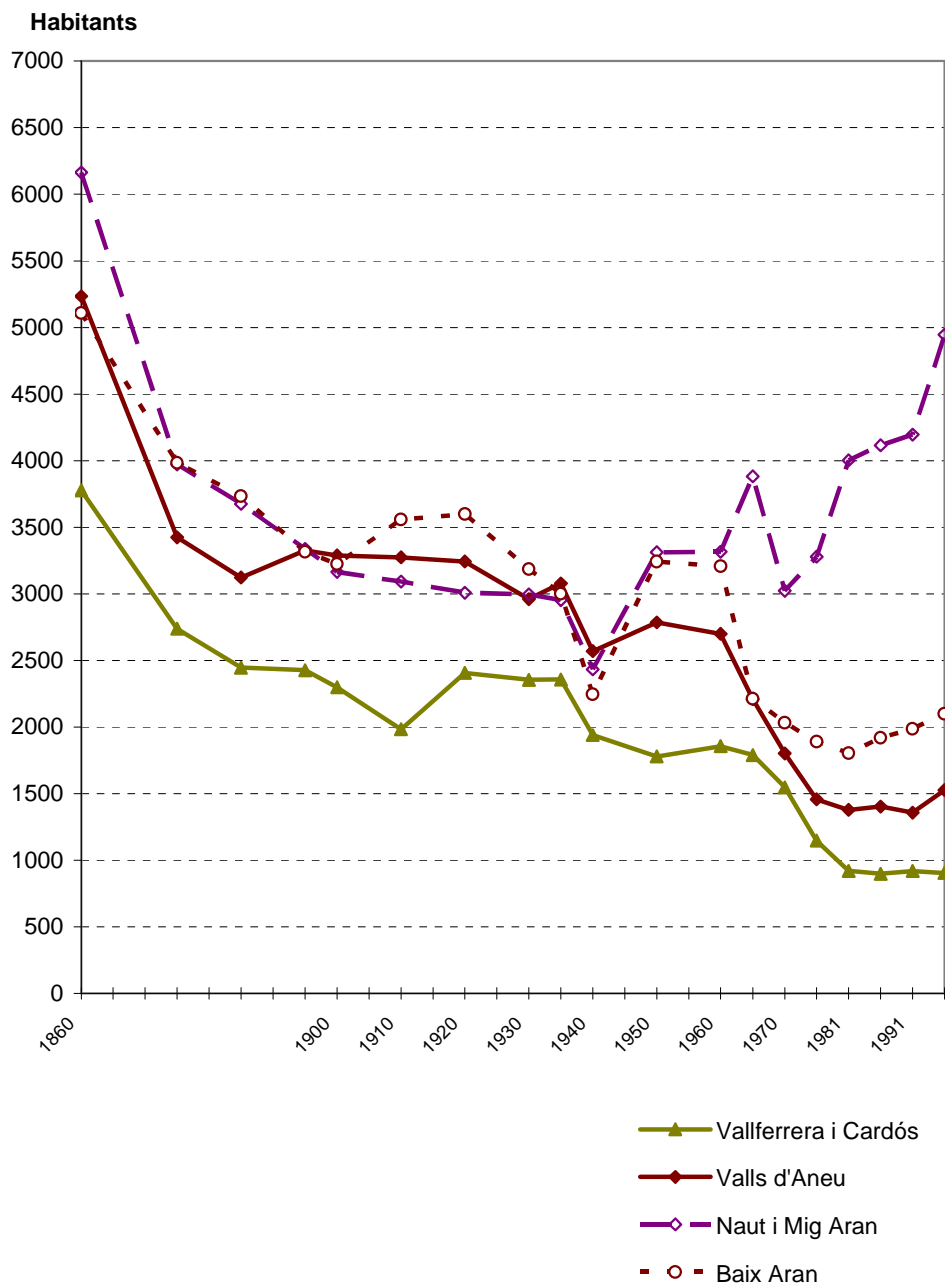
ANNEX 1. APARTAT GRÀFIC.

Gràfic 1. L'evolució de la població a la Vall d'Aran i el Pallars Sobirà, 1860-1996.

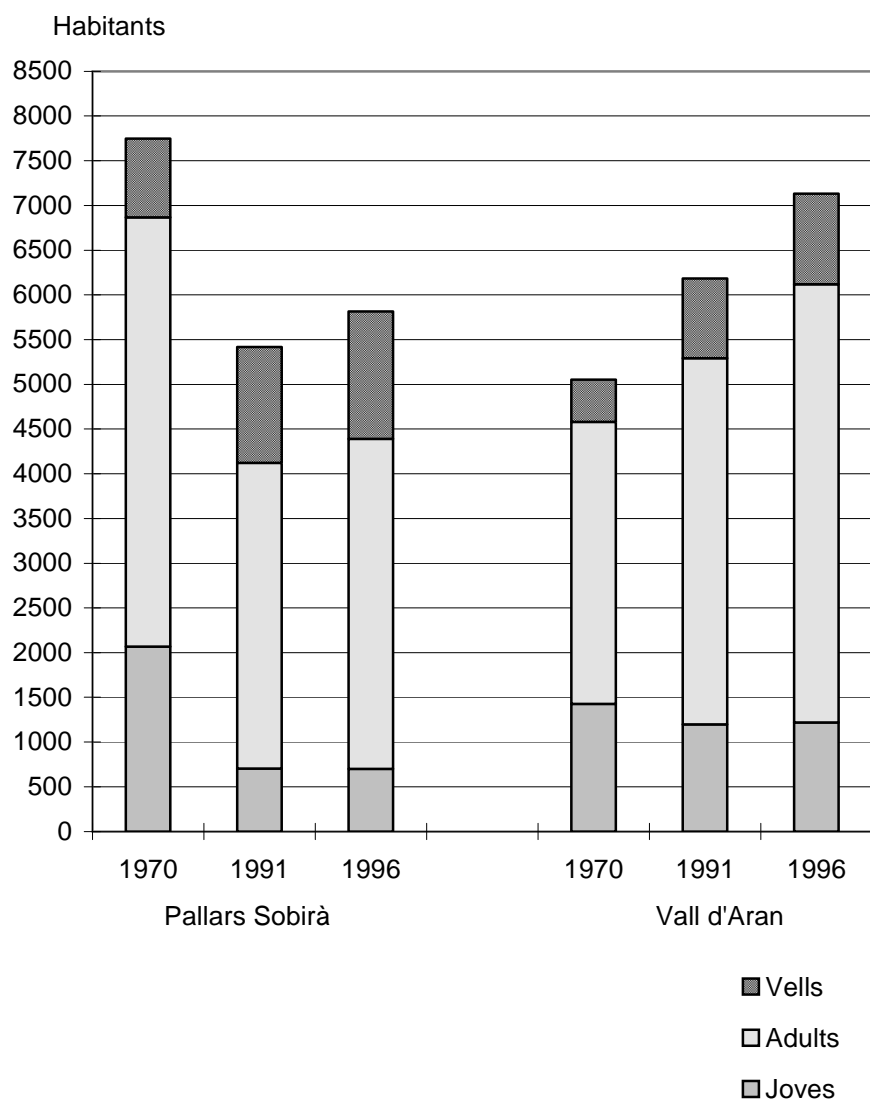
Font: IEC, INE, Censos i padrons de població.

Gràfic 2. Evolució de la població de les Valls d'Aneu i valls veïnes, 1860-1996.

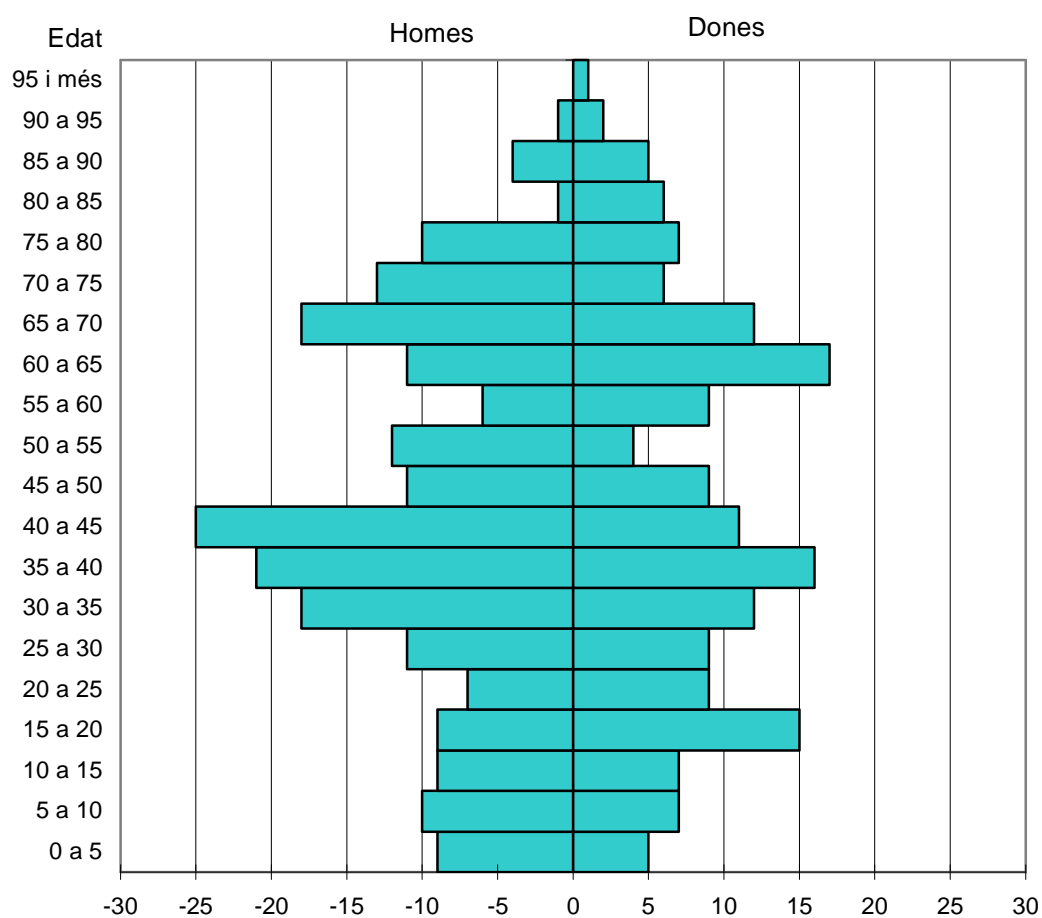
Font: IEC, INE, Censos i padrons de població.

Gràfic 3. Evolució de l'estructura demogràfica del Pallars Sobirà i la Vall d'Aran, 1970-1996.

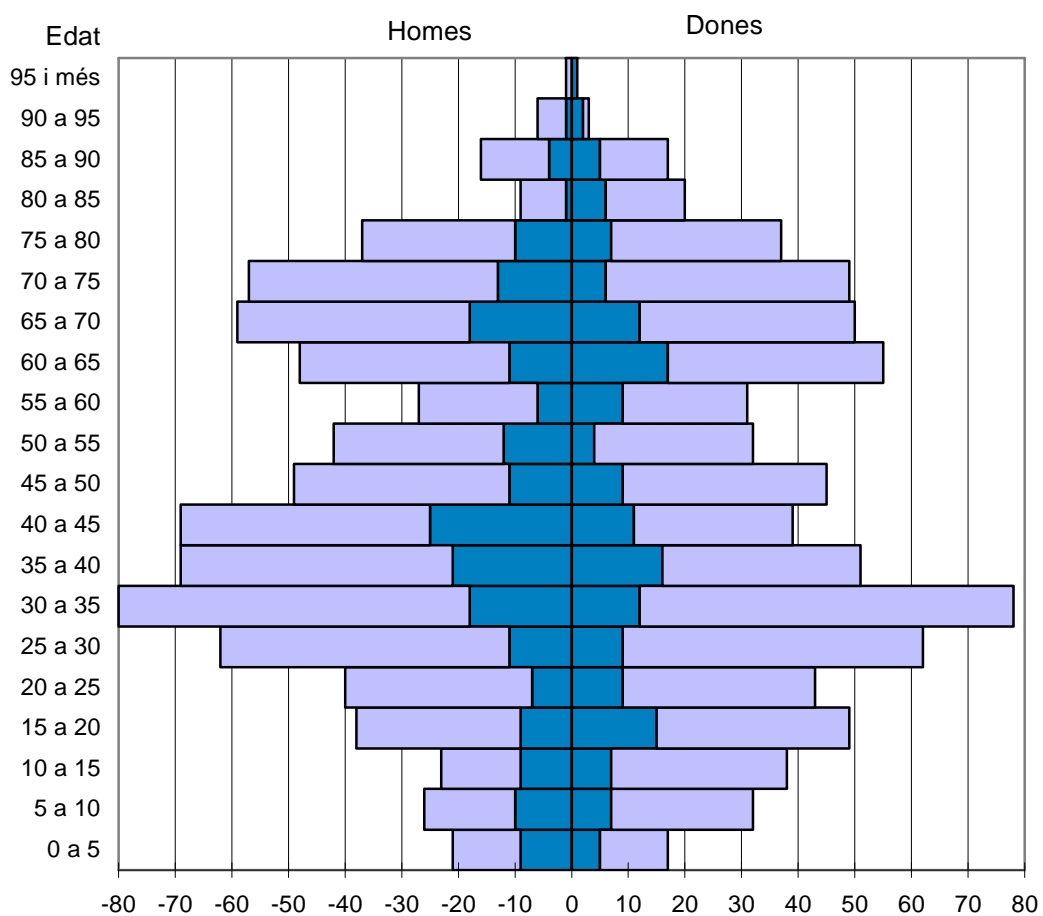
Font: IEC, bases de dades municipals.

Gràfic 4. Piràmide d'edats de l'Alt Aneu

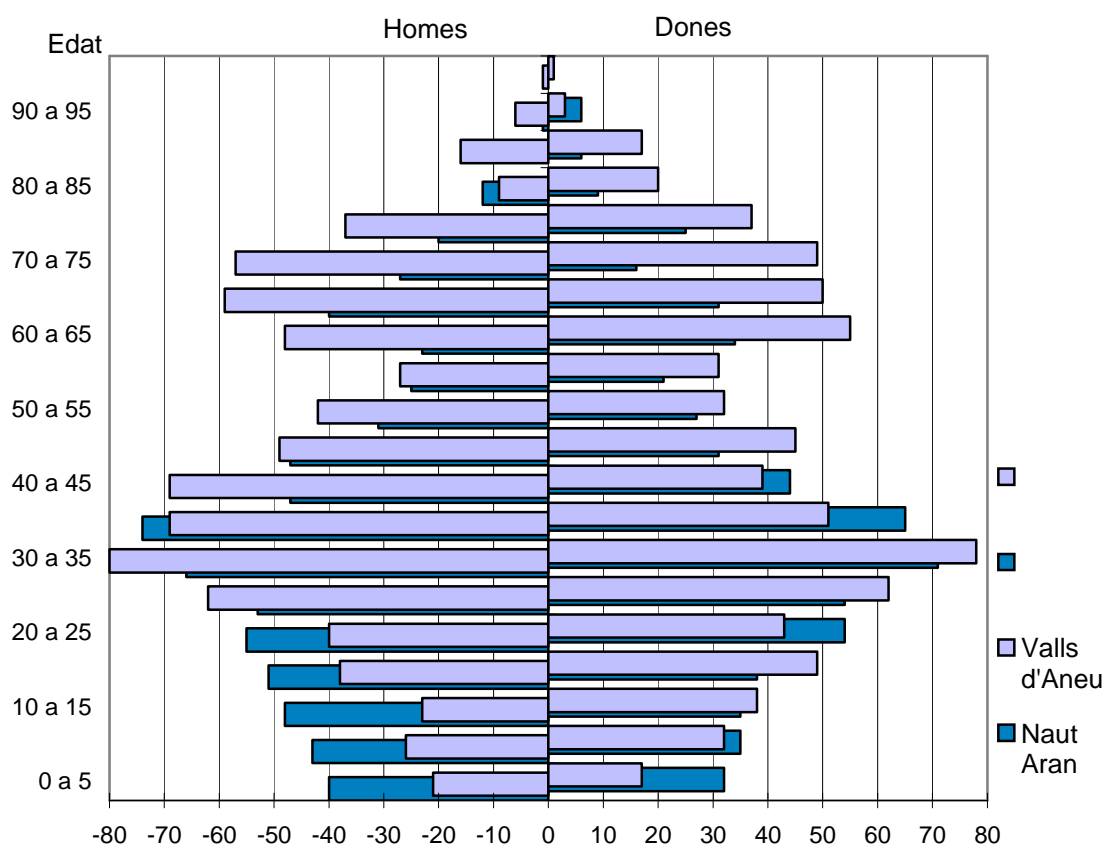
Font: IEC, bases de dades municipals.

Gràfic 5. Piràmide d'edats de les Valls d'Aneu, 1996.

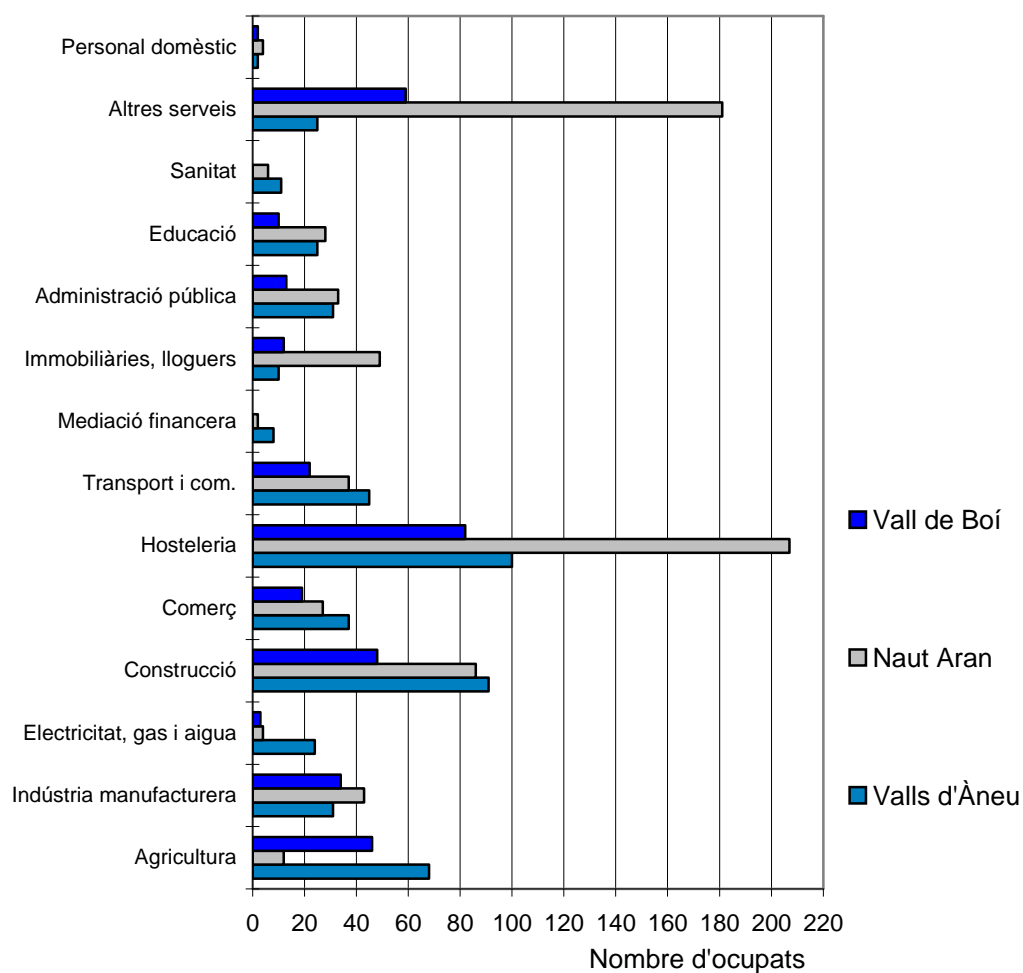
Font: IEC, bases de dades municipals.

Gràfic 6. Comparació de les piràmides d'edat de les Valls d'Aneu i el Naut Aran, 1996.

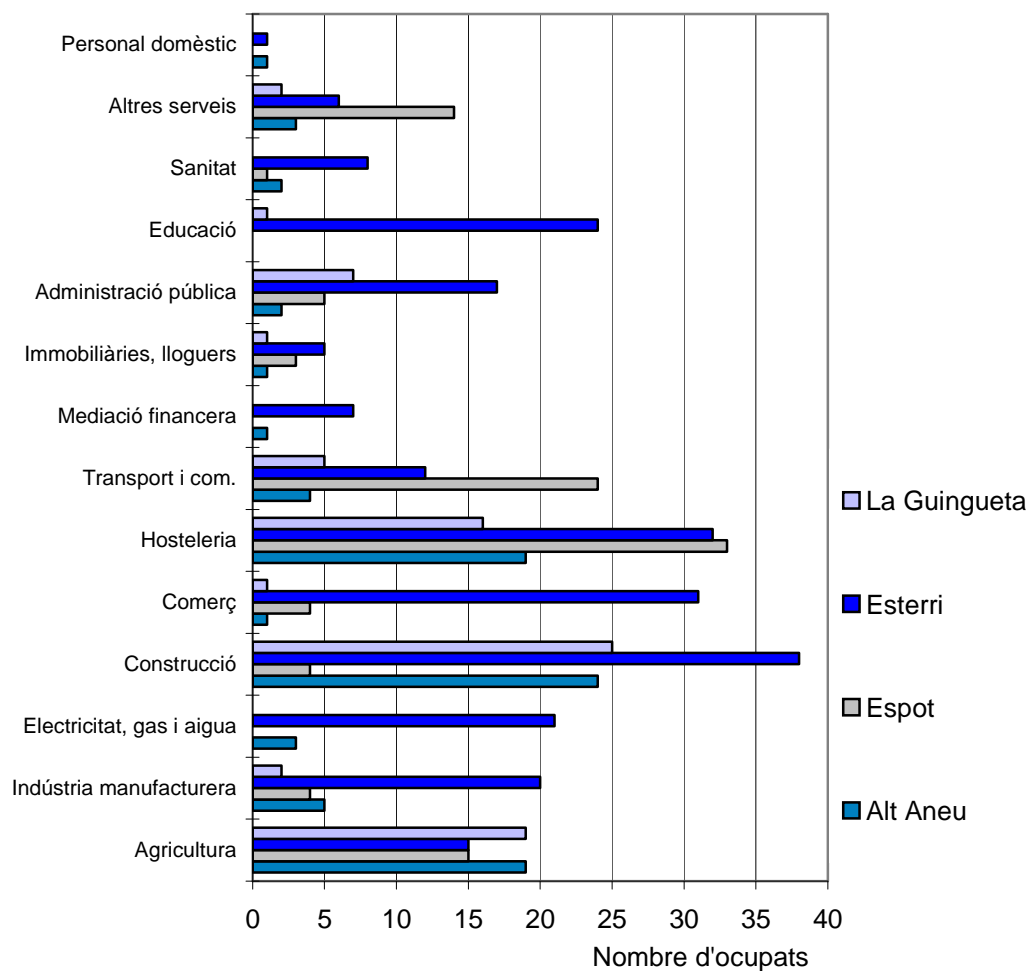
Font: IEC, bases de dades municipals.

Gràfic 7. Llocs de treball existents per branques econòmiques a la Vall de Boí, Naut Aran i Valls d'Àneu, 1996.

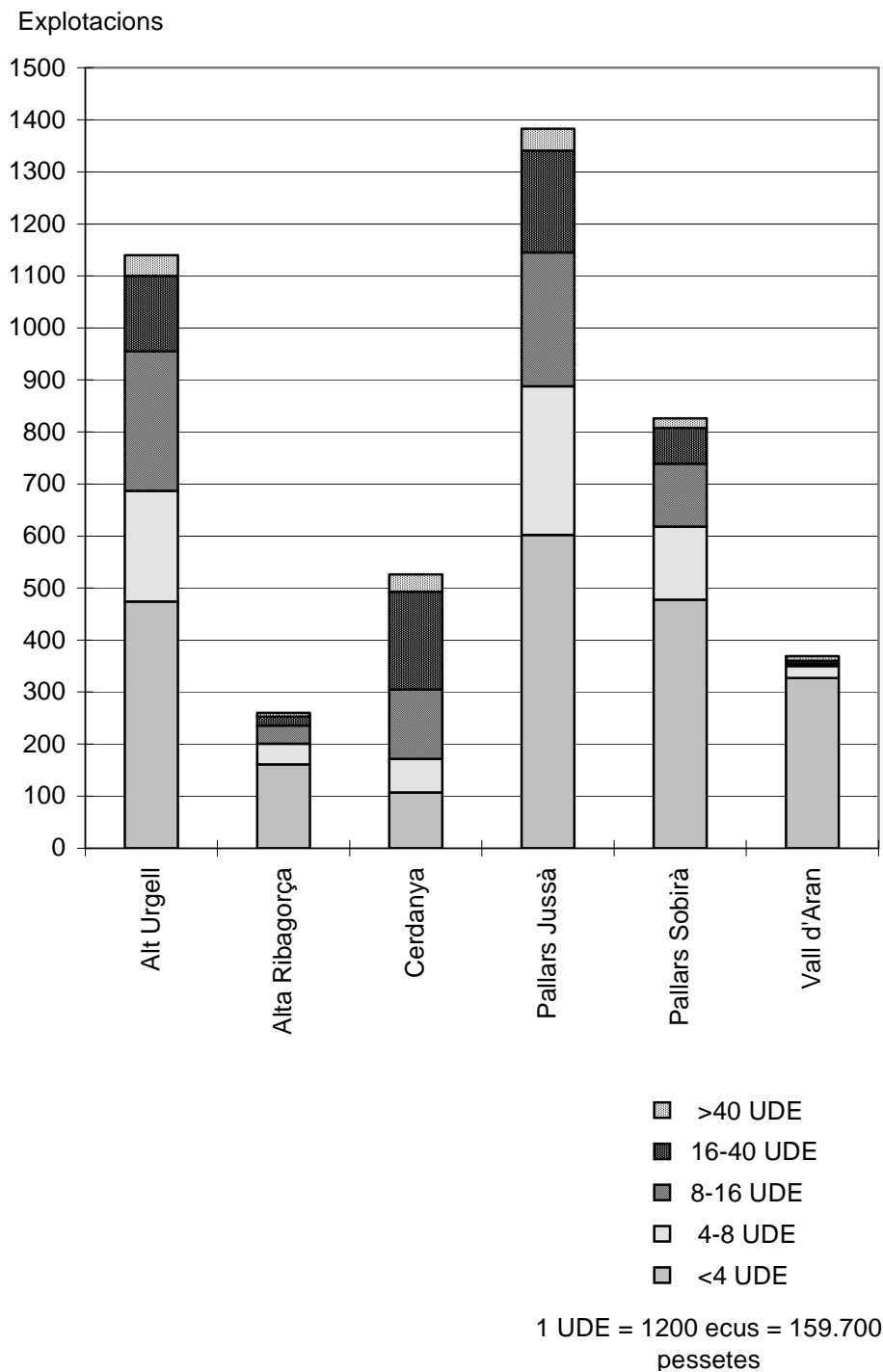
Font: Institut d'Estadística de C, bases de dades municipals, Web de l'IEC.

Gràfic 8. Llocs de treball per branques econòmiques als municipis de les Valls d'Aneu, 1996.

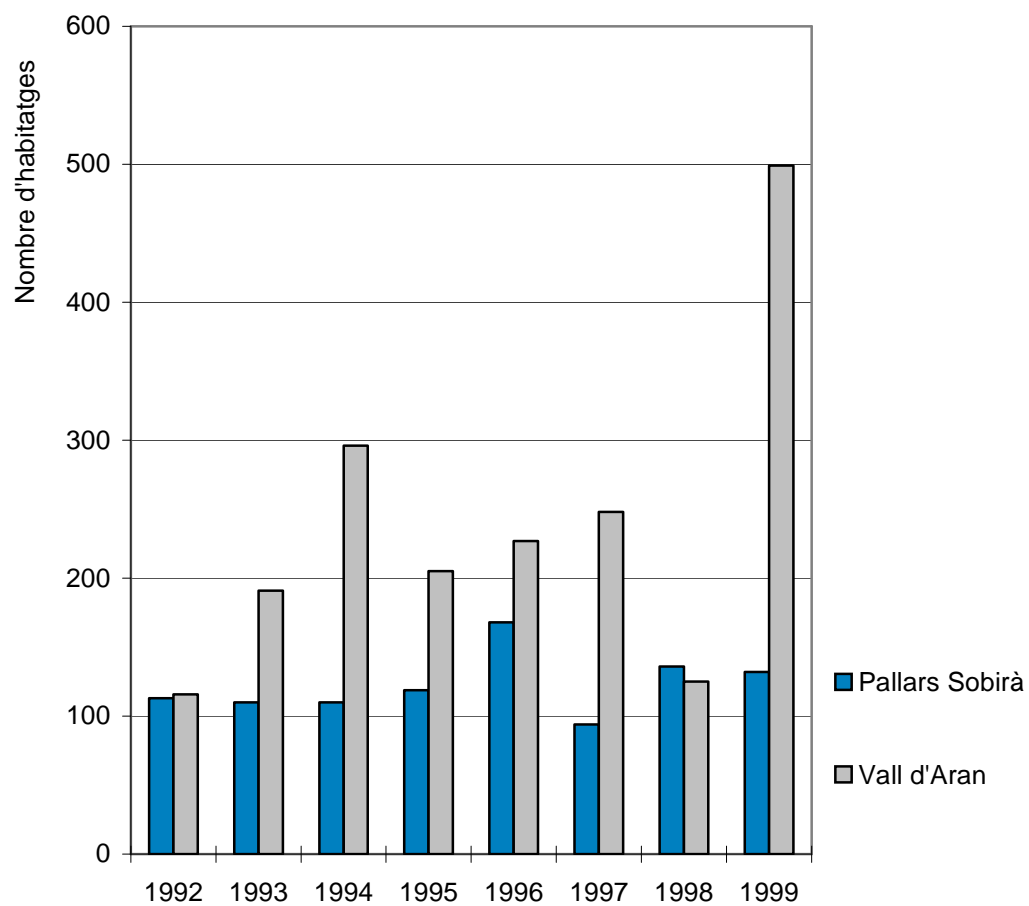
Font: Institut d'Estadística de C, bases de dades municipals, Web de l'IEC.

Gràfic 9. Les explotacions agràries de les comarques pirinenques segons les seves magnituds econòmiques, 1989.

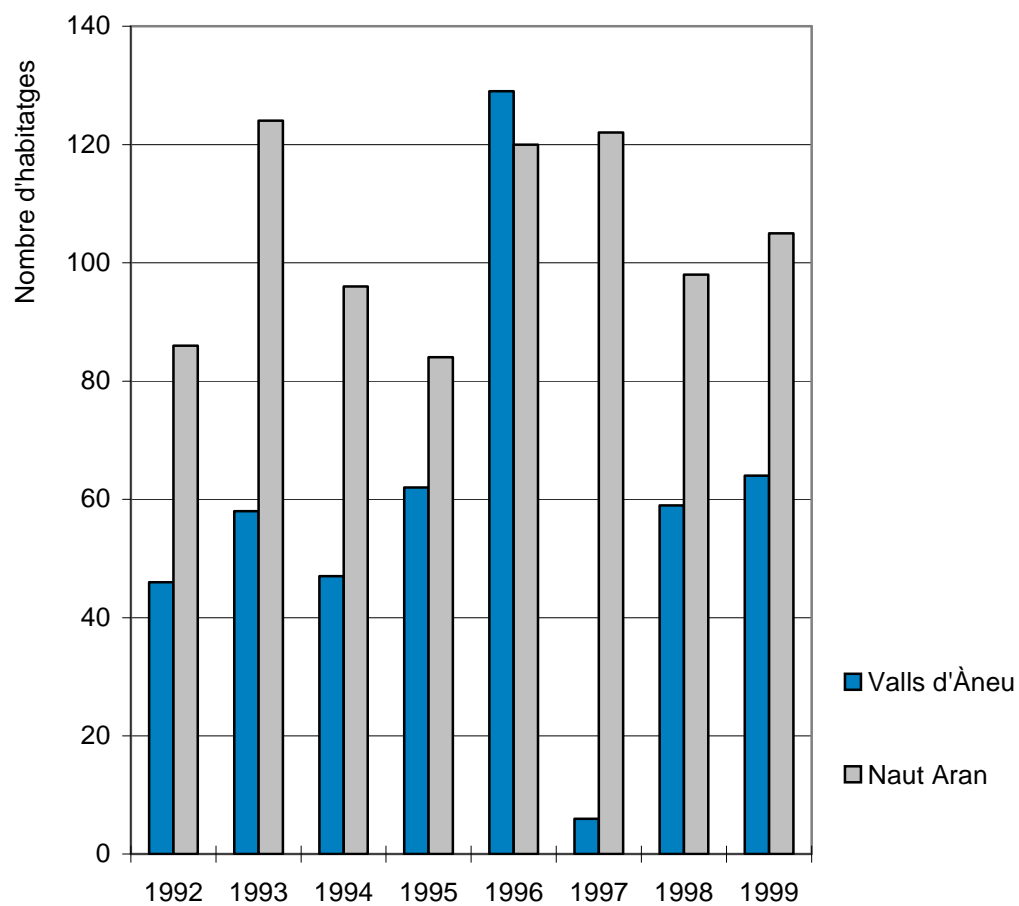
Font: IEC, "Cens Agrari, 1989".

Gràfic 10. Evolució del nombre d'habitatges nous construïts al Pallars Sobirà i la Vall d'Aran, 1992-1999.

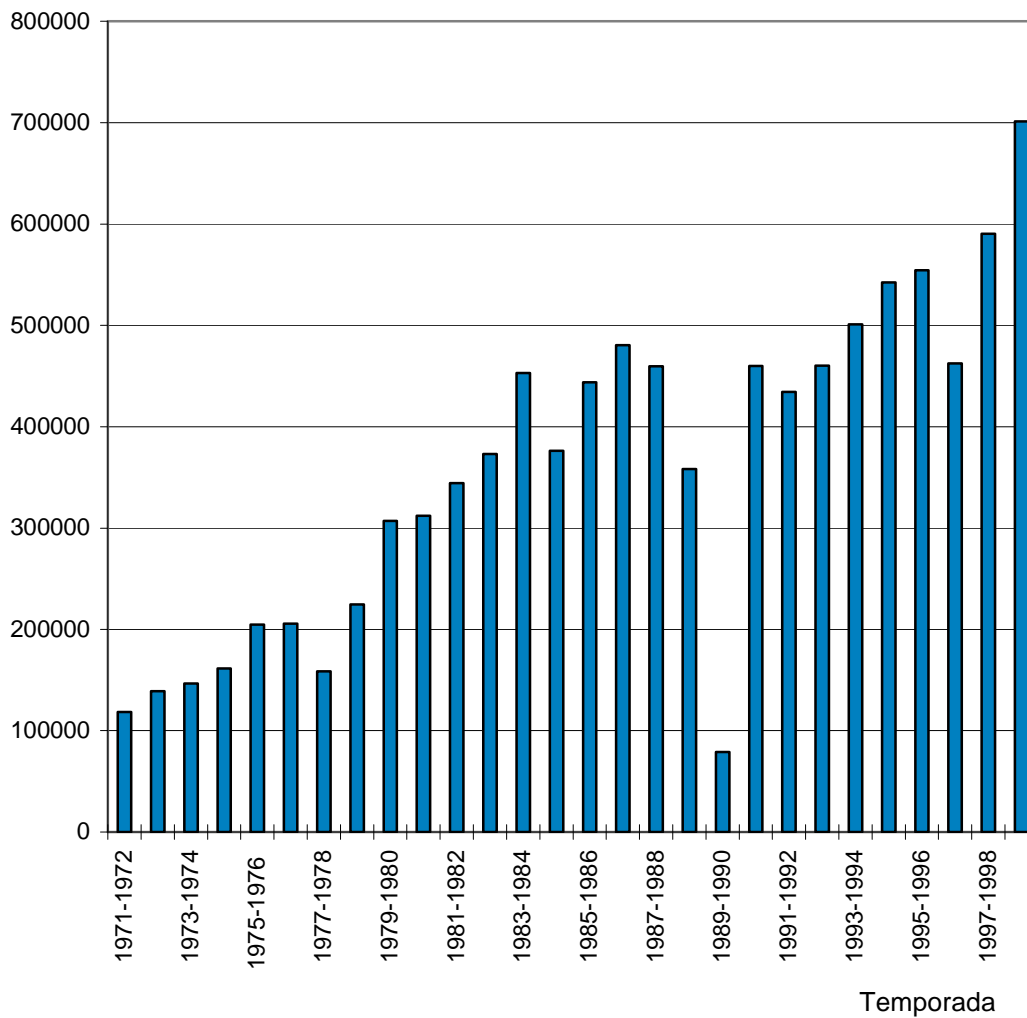
Font: IEC, a partir dels projectes visats pels Col·legis d'Aparelladors.

Gràfic 11. Evolució del nombre d'habitatges nous construïts a les Valls d'Àneu i el Naut Aran, 1992-1999.

Font: IEC, a partir dels projectes visats pels Col·legis d'Aparelladors.

Gràfic 12. Evolució del nombre d'esquiadors a l'estació de Baqueira-Beret, 1971-1999.

Font: Baqueira-Beret, "Memòries anuals", i ACEM.

ANNEX 2. DADES SOCIOECONÒMIQUES SOBRE L'ESQUÍ I LES ÀREES DE MUNTANYA.

Quadre 1. Superfície i altimetria a les comarques de muntanya occidentals.

	Superfície (km2)	200-600	600-1000	1000-2000	>2000	% superfície per damunt els 2000 m
Alt Urgell	1446,9	114,3	339,6	912,2	83,7	5,8
Alta Ribagorça	426,8	0	22,9	246,9	157,1	36,8
Cerdanya	546,4	0	5,6	426,7	114	20,9
Pallars Jussà	1290	204,8	558,4	490,7	89,1	6,9
Pallars Sobirà	1355,2	3,5	119,6	802,9	452,6	33,4
Vall d'Aran	620,5	0,4	35,7	328,9	269,2	43,4
Catalunya	31895,3	19686,6	6195,7	4903	1314,7	4,1

Font: IEC, Anuari Estadístic de Catalunya

Quadre 2. Pendants i densitats a les comarques de muntanya occidentals.

	Superfície amb pendent inferior a 20% km2 (2)	% de la superfície amb pendent > 20%	Població 1996 (1)	Densitat bruta Hab./km2	Dens. neta Hab/km2 <1500 m	Dens. neta Hab/km2 pendent <20%
Alt Urgell	125,88	91,3	19004	13,1	21,0	151,0
Alta Ribagorça	12,38	97,1	3542	8,3	24,2	286,1
Cerdanya	130,58	76,1	12735	23,3	58,1	97,5
Pallars Jussà	223,16	82,7	12809	9,9	13,4	57,4
Pallars Sobirà	16,26	98,8	5814	4,3	11,6	357,6
Vall d'Aran	3,1	99,5	7047	11,4	37,7	2273,2
Catalunya	15898,6	50,2	6089964	190,9	216,5	383,1

(1) IEC, Anuari Estadístic de Catalunya

(2) DGPAT, Pla Territorial

Quadre 3. Principals usos del territori.

COMARCA	Conreus		Boscós		Prats d'alta muntanya		Prats i bosquines	
	Hectà- rees comarcal	% sup.	Hectà- rees comarcal	% sup.	Hectà- rees comarcal	% sup.	Hectà- rees comarcal	% sup.
Alt Urgell	9392	6,5	73830	51,1	3752	2,6	54008	37,4
Alta Ribagorça	853	2,0	11511	27,0	7636	17,9	15549	36,5
Cerdanya	5181	9,5	18894	34,7	5009	9,2	22198	40,7
Pallars Jussà	20320	15,3	34745	26,1	5903	4,4	62513	47,0
Pallars Sobirà	2177	1,6	50495	36,6	20239	14,7	50253	36,4
Vall d'Aran	0	0,0	18861	29,8	15737	24,8	20157	31,8
Total	1085452	34,2	1008257	31,7	71615	2,3	839404	26,4

Font: Satèl·lit Landsat.

Quadre 4. Creixement demogràfic municipal, 1857-1996, Valls d'Aneu i Naut Aran.

NOM	1857	1860	1877	1887	1897	1900	1910	1920	1930	1940
Gil (1)	824	749	480	415	511	530	548	478	483	355
Son (1)	449	468	218	243	249	237	230	232	210	184
Sorpe (1)	464	510	251	247	282	262	278	273	257	218
València d'A. (1)	201	197	134	139	122	117	145	126	128	105
Alt Aneu										
Espot	464	552	347	281	315	310	306	307	313	295
Esterri d'Aneu	762	847	687	693	690	707	698	662	548	501
Escaló (2)	506	591	468	221	213	277	289	382	304	245
Jou (2)	443	484	260	304	328	308	284	285	258	260
Unarre (2)	770	836	579	580	616	541	496	498	459	407
Guingueta d'À										

	1960	1965	1970	1975	1981	1986	1991	1996	1998
Gil	313	256							
Son	160	107							
Sorpe	198	148							
València d'A.	120	120							
Alt Aneu			480	356	322	333	351	375	394
Espot	380	291	269	234	227	224	243	272	276
Esterri d'Aneu	720	756	650	576	566	586	496	611	632
Escaló	254	158	133						
Jou	250	147	126						
Unarre	305	227	145						
Guingueta d'À				292	264	261	268	270	290

(1) Antics municipis fusionats el 1970 per a constituir el nou municipi de l'Alt Aneu.

(2) Antics municipis fusionats el 1971 per a formar el nou municipi de la Guingueta d'Aneu.

Quadre 5. Habitants residint en els nuclis de població de les Valls d'Aneu, 1900-1996.

	Altitud	Població censada			Residents de fet 1991		
		1900	1991	1996	Total	Homes	Dones
ESPOT	1340	260	225	245	221	106	115
ESTAIS	1390	50	16	20	16	8	8
SUPER ESPOT	1500	0	2	7	2	1	1
ESTERRI D'ANEU	957	707	496	611	446	234	212
ALOS D'ISIL	1280	217	29	28	24	14	10
ARREU	1250	43	0	4	0	0	0
BOREN	1113	68	22	20	20	8	12
ISAVARRE	1125	75	25	25	24	11	13
ISIL	1161	270	92	77	79	47	32
SON	1393	237	31	36	27	18	9
SORPE	1262	101	24	57	24	10	14
VALENCIA D'ANEU	1076	117	116	125	104	55	49
DISSEMINATS ALT ANEU	1450	18	12	3	9	4	5
BERROS JUSSA	1091	66	14	11	14	5	9
BERROS SOBIRÀ		37	0	0		0	0
BURGO	1340	43	7	5	7	4	3
DORVE	1400	69	9	10	9	7	2
ESCALARRE	993	108	36	26	32	17	15
ESCALO	864	127	63	68	63	33	30
ESCART	1230	70	16	15	11	6	5
ESTARON	1071	77	4	5	4	2	2
GAVAS	1400	104	15	17	15	7	8
GUINGUETA (LA)	938	46	57	53	57	25	32
JOU	1305	109	23	19	23	13	10
LLAVORRE	1500	48	4	4	4	2	2
CERBI	1426	142	7	21	7	2	5
UNARRE	1218	80	13	16	13	8	5
ALT ANEU		1146	351	375	311	167	144
ESPOT		310	243	265	239	115	124
ESTERRI D'ANEU		707	496	611	446	234	212
GUINGUETA D'ANEU (LA)		1126	268	270	259	131	128

Font: Josep M. Sabartés, "Població i territori a l'alt Pirineu Català", Garsineu, 1998, i Nomenclàtor 1991.

Quadre 6. Components dels creixement demogràfic en el període 1991-1996, Naut Aran i Valls d'Aneu.

MUNICIPI		Naut Aran	Alt Aneu	Espot	Esterrí d'Aneu	Guingueta d'Aneu, la	Total Valls d'Aneu
Habitants 1991		1087	351	243	496	268	1358
Habitants 1996		1337	375	272	611	270	1528
Neixements	Total	73	14	9	9	7	39
	Taxa anual	13,1	7,9	7,3	3,6	5,2	5,7
Defuncions	Total	38	23	6	49	20	98
	Taxa anual	6,9	12,8	4,9	19,0	14,5	14,0
Creixement natural	Total	35	-9	3	-40	-13	-59
	Taxa anual	6,4	-5,2	2,5	-16,7	-9,9	-8,8
Creixement migratori	Total	215	33	26	155	15	229
	Taxa anual	36,8	18,1	20,5	55,9	11,0	31,7
Creixement total	Total	250	24	29	115	2	170
	Taxa anual	42,3	13,3	22,8	42,6	1,5	23,9

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 7. Evolució de l'estructura d'edats a les comarques del Pallars Sobirà i la Vall d'Aran, 1970-1996.

		Total habitants			% de la població total		
		Joves	Adults	Vells	Joves	Adults	Vells
Pallars Sobirà	1970	2067	4801	879	26,7	62,0	11,3
	1991	704	3416	1298	13,0	63,0	24,0
	1996	701	3690	1424	12,1	63,5	24,5
Vall d'Aran	1970	1427	3153	475	28,2	62,4	9,4
	1991	1200	4091	893	19,4	66,2	14,4
	1996	1221	4900	1009	17,1	68,7	14,2

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 8. Estructura d'edats de la població resident al Naut Aran i municipis de les Valls d'Aneu, 1996.

	Naut Aran	Alt Aneu	Espot	Esterrí d'Aneu	Guingueta d'Aneu, la	Total Valls d'Aneu
Menys de 15	142	45	25	87	56	70
15 a 30	184	95	45	208	133	140
30 a 50	287	172	95	364	234	267
50 a 65	105	68	49	156	111	117
65 i més	128	118	66	255	175	184
Total homes	846	498	280	1070	709	778
Menys de 15	115	59	28	127	83	87
15 a 30	176	105	49	226	140	154
30 a 50	250	138	75	303	201	213
50 a 65	102	76	42	164	110	118
65 i més	120	108	68	246	179	176
Total dones	763	486	262	1066	713	748
Menys de 15	257	104	53	214	139	157
15 a 30	360	200	94	434	273	294
30 a 50	537	310	170	667	435	480
50 a 65	207	144	91	320	221	235
65 i més	248	226	134	501	354	360
Total habitants	1609	984	542	2136	1422	1526
Menys de 15	16,8	9,0	8,9	8,1	7,9	9,0
15 a 30	21,7	19,1	16,1	19,4	18,8	18,0
30 a 50	33,9	34,5	33,9	34,0	33,0	34,3
50 a 65	12,4	13,7	17,5	14,6	15,7	15,0
65 i més	15,1	23,7	23,6	23,8	24,7	23,7
Total homes	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Menys de 15	15,1	12,1	10,7	11,9	11,6	11,6
15 a 30	23,1	21,6	18,7	21,2	19,6	20,6
30 a 50	32,8	28,4	28,6	28,4	28,2	28,5
50 a 65	13,4	15,6	16,0	15,4	15,4	15,8
65 i més	15,7	22,2	26,0	23,1	25,1	23,5
Total dones	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Menys de 15	16,0	10,6	9,8	10,0	9,8	10,3
15 a 30	22,4	20,3	17,3	20,3	19,2	19,3
30 a 50	33,4	31,5	31,4	31,2	30,6	31,5
50 a 65	12,9	14,6	16,8	15,0	15,5	15,4
65 i més	15,4	23,0	24,7	23,5	24,9	23,6
Total habitants	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 9. L'ocupació per grans sectors de producció a les comarques de muntanya occidentals, 1975-1996. Total ocupats residents.

	Sector agrari		Indústria		Construcció		Serveis	
	1975	1996	1975	1996	1975	1996	1975	1996
Alt Urgell	2152	789	1770	1387	652	844	2591	4001
Alta Ribagorça	360	117	590	234	153	206	417	788
Cerdanya	1245	587	464	733	1065	919	1894	2910
Pallars Jussà	1942	732	892	848	540	449	1741	2570
Pallars Sobirà	1141	357	225	313	240	304	555	1413
Vall d'Aran	459	70	301	402	335	440	992	2226
Catalunya	145119	70891	925037	707313	241375	153625	792855	1272823

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, sobre les dades censals.

Quadre 10. L'ocupació per grans sectors de producció a les comarques de muntanya occidentals, 1975-1996. % de l'ocupació comarcal de cada any.

	1975				1996			
	Sector agrari	Indústria	Construcció	Serveis	Sector agrari	Indústria	Construcció	Serveis
Alt Urgell	30,0	24,7	9,1	36,2	9,0	15,8	9,6	45,6
Alta Ribagorça	23,7	38,8	10,1	27,4	7,5	15,0	13,2	50,6
Cerdanya	26,7	9,9	22,8	40,6	9,6	12,0	15,0	47,5
Pallars Jussà	38,0	17,4	10,6	34,0	12,4	14,4	7,6	43,6
Pallars Sobirà	52,8	10,4	11,1	25,7	13,5	11,9	11,5	53,6
Val d'Aran	22,0	14,4	16,1	47,5	1,9	10,9	11,9	60,3
Catalunya	6,9	44,0	11,5	37,7	2,5	24,9	5,4	44,8

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Quadre 11. Evolució de l'ocupació per grans sectors de producció a les comarques de muntanya occidentals, 1975-1996 i 1991-1996. Base 100 per a l'any inicial.

	Sector agrari		Indústria		Construcció		Serveis	
	1975-1996	1991-1996	1975-1996	1991-1996	1975-1996	1991-1996	1975-1996	1991-1996
Alt Urgell	36,7	72,0	78,4	76,9	129,4	107,9	154,4	105,1
Alta Ribagorça	32,5	75,5	39,7	81,8	134,6	97,6	189,0	129,8
Cerdanya	47,1	88,5	158,0	123,8	86,3	84,0	153,6	112,4
Pallars Jussà	37,7	75,9	95,1	84,5	83,1	83,9	147,6	123,3
Pallars Sobirà	31,3	73,0	139,1	88,2	126,7	128,3	254,6	140,7
Val d'Aran	15,3	50,0	133,6	92,6	131,3	129,8	224,4	129,0
Catalunya	48,9	85,2	76,5	85,7	63,6	83,0	160,5	109,6

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 12. L'ocupació a les Valls d'Aneu i el Naut Aran, residència i mobilitat, 1991-1996.

	Població ocupada resident el municipi	Llocs de treball en el municipi	Balanç ocupats residents- llocs de treball	Ocupats residents que treballen fora	% dels ocupats residents	Llocs de treball ocupats per forans	% dels llocs de treball
1991							
Alt Aneu	133	93	40	53	39,8	13	14,0
Espot	107	86	21	39	36,4	18	20,9
Esterri d'Aneu	194	177	17	70	36,1	53	29,9
La Guingueta d'Aneu	87	68	19	32	36,8	13	19,1
Total Valls d'Aneu	521	424	97	194	37,2	97	22,9
Naut Aran	479	609	-130	88	18,4	218	35,8
1996							
Alt Aneu	145	85	60	84	57,9	24	28,2
Espot	131	107	24	50	38,2	26	24,3
Esterri d'Aneu	275	237	38	114	41,5	76	32,1
La Guingueta d'Aneu	106	79	27	51	48,1	24	30,4
Total Valls d'Aneu	657	508	149	299	45,5	150	29,5
Naut Aran	569	720	-151	142	25,0	293	40,7

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 13. Ocupació per grans sectors d'activitat a les Valls d'Aneu i Naut Aran, 1991-1996. Llocs de treball localitzats en els municipis.

	Sector agrari	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Ocupats 1991					
Alt Aneu	26	5	21	41	93
Espot	11	7	0	68	86
Esterrí d'Aneu	15	37	15	110	177
La Guingueta d'Aneu	24	1	21	22	68
Total Valls d'Aneu	76	50	57	241	424
Naut Aran	28	49	55	477	609
Ocupats 1996					
Alt Aneu	19	8	24	34	85
Espot	15	4	4	84	107
Esterrí d'Aneu	15	41	38	143	237
La Guingueta d'Aneu	19	2	25	33	79
Total Valls d'Aneu	68	55	91	294	508
Naut Aran	12	48	86	574	720
Ocupats 1991 en %					
Alt Aneu	28,0	5,4	22,6	44,1	100,0
Espot	12,8	8,1	0,0	79,1	100,0
Esterrí d'Aneu	8,5	20,9	8,5	62,1	100,0
La Guingueta d'Aneu	35,3	1,5	30,9	32,4	100,0
Total Valls d'Aneu	17,9	11,8	13,4	56,8	100,0
Naut Aran	4,6	8,0	9,0	78,3	100,0
Ocupats 1996 en %					
Alt Aneu	22,4	9,4	28,2	40,0	100,0
Espot	14,0	3,7	3,7	78,5	100,0
Esterrí d'Aneu	6,3	17,3	16,0	60,3	100,0
La Guingueta d'Aneu	24,1	2,5	31,6	41,8	100,0
Total Valls d'Aneu	13,4	10,8	17,9	57,9	100,0
Naut Aran	1,7	6,7	11,9	79,7	100,0
Evolució 1991-1996 (1991=100)					
Alt Aneu	73,1	160,0	114,3	82,9	91,4
Espot	136,4	57,1	0,0	123,5	124,4
Esterrí d'Aneu	100,0	110,8	253,3	130,0	133,9
La Guingueta d'Aneu	79,2	200,0	119,0	150,0	116,2
Total Valls d'Aneu	89,5	110,0	159,6	122,0	119,8
Naut Aran	42,9	98,0	156,4	120,3	118,2

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 14. La població ocupada en el sector agrari per grans grups d'edat a les comarques de muntanya occidentals, 1996.

	Nombre d'ocupats per edat (anys)				% de l'ocupació total en el sector			
	16 a 34	35 a 49	50 a 64	Total	16 a 34	35 a 49	50 a 64	Total
Alt Urgell	182	260	339	781	23,3	33,3	43,4	100,0
Alta Ribagorça	27	46	40	113	23,9	40,7	35,4	100,0
Cerdanya	155	214	209	578	26,8	37,0	36,2	100,0
Pallars Jussà	138	294	292	724	19,1	40,6	40,3	100,0
Pallars Sobirà	63	133	159	355	17,7	37,5	44,8	100,0
Val d'Aran	2	22	40	64	3,1	34,4	62,5	100,0
Catalunya	21415	23418	25243	70076	30,6	33,4	36,0	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 15. Els ocupats a l'agricultura per grups d'edat al Naut Aran i Valls d'Aneu, 1996.

	Naut Aran		Valls d'Aneu		Vall d'Aran	P Sobirà
	Homes	Dones	Homes	Dones	Total	Total
16 a 20	0	0	0	0	0	4
20 a 25	0	0	0	0	0	7
25 a 30	1	0	2	1	1	19
30 a 35	0	0	8	2	1	33
35 a 40	0	0	2	2	5	41
40 a 45	2	1	9	2	7	50
45 a 50	0	0	9	4	10	42
50 a 55	1	0	10	1	12	46
55 a 60	4	0	9	3	14	45
60 a 65	3	1	19	7	14	68
Més de 65	0	0	1	0	6	2
	11	2	69	22	70	357

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya a partir del padró d'habitants de 1996.

Quadre 16. Estimació de les explotacions agràries existents i perspectives als nuclis de les Valls d'Aneu, 2.000.

	Explotacions agràries	Explotacions a temps parcial	Explotacions amb continuïtat	Característiques de les expl. amb continuïtat
ESPOT	5	5	1	Temps parcial
ESTAIS	2	1	2	1 Temps parcial
SUPER ESPOT				
ESTERRI D'ANEU	6	4	1	Precària
ALOS D'ISIL	4	1	1	L'únic jove
ARREU				
BOREN	2	2	0	
ISAVARRE	3	2	2	2 a temps parcial
ISIL	6	6		A temps parcial
SON	4	0	2	1 a tems parcial
SORPE	3	1	2	1 a temps parcial
VALENCIA D'ANEU	6	6	4	2 a temps parcial
DISSEM. ALT ANEU				
BERROS JUSSA				
BERROS SOBIRÀ				Abandonat
BURGO	1	0	1	Poc segura
DORVE	1	0	1	Precari
ESCALARRE	3	1	1	1 a temps parcial
ESCALO	3	0	1	
ESCART	0	0	0	
ESTARON	1	0	1	Precari
GAVAS	1	0	1	Formatgeria
GUINGUETA (LA)	2	2	2	2 a temps parcial
JOU	1	0	0	
LLAVORRE	1	0	1	Precari
CERBI				Pugen de Sort
UNARRE	1	0	1	Precari

Es compten les explotacions agràries amb un mínim d'activitat.

Font: elaboració pròpia a partir de testimonis.

Quadre 17. Ocupats per subsectors d'activitat als municipis de les Valls d'Aneu, població resident i llocs de treball localitzats, 1996.

	Alt Aneu		Espot		Esterni		La Guingueta			Valls d'Aneu	
	Resi- dents	Llocs de treball	Resi- dents	Llocs de treball	Resi- dents	Llocs de treball	Resi- dents	Llocs de treball	Resi- dents	Llocs de treball	
Agricultura	22	19	14	15	14	15	19	19	69	68	
Indústria manuf.	14	5	10	4	28	20	14	2	66	31	
Electricitat, aigua	3	3	4	0	25	21	0	0	32	24	
Construcció	32	24	15	4	28	38	15	25	90	91	
Comerç	6	1	5	4	28	31	5	1	44	37	
Hoteleria	17	19	25	33	34	32	15	16	91	100	
Transport i com.	4	4	24	24	9	12	4	5	41	45	
Med.financera	4	1	0	0	10	7	1	0	15	8	
Immob., lloguers	10	1	10	3	10	5	3	1	33	10	
Adm. pública	8	2	6	5	40	17	15	7	69	31	
Educació	7	0	3	0	17	24	7	1	34	25	
Sanitat	8	2	1	1	13	8	1	0	23	11	
Altres serveis	5	3	14	14	18	6	7	2	44	25	
Personal domèstic	1	1			1	1	0		2	2	
	141	85	131	107	275	237	106	79	653	508	

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya a partir del padró d'habitants de 1996.

Quadre 18. Ocupats per subsectors d'activitat a les Valls d'Aneu, Naut Aran i Valls de Boí, població resident i llocs de treball localitzats, 1996.

	Valls d'Aneu			Naut Aran			Vall de Boí		
	Resi- dents	Llocs de treball Nombre	%	Resi- dents	Llocs de treball Nombre	%	Resi- dents	Llocs de treball Nombre	%
Agricultura	69	68	13,4	11	12	1,7	53	46	13,1
Indústria manuf.	66	31	6,1	46	43	6,0	39	34	9,7
Electricitat, aigua	32	24	4,7	10	4	0,6	6	3	0,9
Construcció	90	91	17,9	53	86	12,0	40	48	13,7
Comerç	44	37	7,3	42	27	3,8	26	19	5,4
Hoteleria	91	100	19,7	155	207	28,8	53	82	23,4
Transport i com.	41	45	8,9	25	37	5,1	23	22	6,3
Med. financera	15	8	1,6	3	2	0,3	4	0	0,0
Immob., lloguers	33	10	2,0	54	49	6,8	19	12	3,4
Adm. pública	69	31	6,1	43	33	4,6	22	13	3,7
Educació	34	25	4,9	26	28	3,9	22	10	2,9
Sanitat	23	11	2,2	8	6	0,8	0	0	0,0
Altres serveis	44	25	4,9	88	181	25,2	48	59	16,9
Personal domèstic	2	2	0,4	3	4	0,6	2	2	0,6
Total	653	508	100,0	567	719	100,0	357	350	100,0

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya a partir del padró d'habitants de 1996.

Quadre 19. L'equipament hotelier a les Valls d'Aneu, Naut Aran i comarques respectives segons la categoria dels establiments, 1997.

	1 estrella		2 estrelles		3 estrelles		4 estrelles		5 estrelles	
	Establiments	Places	Establiments	Places	Establiments	Places	Establiments	Places	Establiments	Places
Alt Aneu	3	88	1	46	1	59				
Espot	1	69	3	420						
Esterri	4	92	5	190						
La Guingueta	2	77	3	120						
Pallars Sobirà	24	861	29	1374	4	550				
Naut Aran	6	177	13	477	6	601	2	384	1	62
Vall d'Aran	24	699	42	1974	9	968	3	623	1	62

Font: Bases de dades Institut d'Estadística de Catalunya.

Quadre 20. Hotels i càmpings a les Valls d'Aneu, Naut Aran i comarques respectives, 1985-1997.

	Hotels 1997		Càmpings 1997		Places 1985		Evolució (1985=100)	
	Establiments	Places	Establiments	Places	Hotel	Càmping	Hotel	Càmping
Alt Aneu	5	193			105	0	183,8	
Espot	4	489	4	886	223	510	219,3	173,7
Esterri	9	282	1	470	187	0	150,8	
La Guingueta	5	197	2	378	148	435	133,1	86,9
Valls d'Aneu	23	1161	7	1734	663	945	175,1	183,5
Pallars Sobirà	57	2785	19	5666	1771	2937	157,3	192,9
Naut Aran	28	1701	1	238	1014	0	167,8	
Vall d'Aran	79	4326	9	2609	3056	510	141,6	511,6

Font: Bases de dades Institut d'Estadística de Catalunya.

Quadre 21. Places turístiques segons el tipus d'allotjament a les comarques de muntanya occidentals, 1993-1994*.

	Hotels	Campings	RCasa Pagès	2a residència **	Total	% residents permanents
Cerdanya	2777	3450	12	24533	30772	248,2
Alt Urgell	1455	1063	92	9973	12583	66,2
Pallars Jussà	736	1275	142	11408	13561	105,4
Pallars Sobirà	2088	5425	240	8020	15773	291
Alta Ribagorça	1292	585	327	3202	5406	153,9
Val d'Aran	3682	2180	196	12341	18399	297,5

* Una cambra d'hotel i RCP equival a 1,8 places.

** Inclou els habitatges secundaris i els desocupats, amb un coeficient teòric de 3,1 places per habitatge.

Font: Elaboració pròpia a partir d'I.E.C., "Anuari d'Estadística de Catalunya, 1995", Barcelona, 1996.

Quadre 22. Evolució del nombre total d'habitatges i la seva ocupació a les comarques de muntanya occidentals, 1981-1991.

	Total habitatges		Increment en %	Habit. per ocupació 1991		% altres ocupacions
	1981	1991		Principals	Altres	
Alt Urgell	8298	9328	12,41	6021	3307	35,45
Alta Ribagorça	1670	2184	30,78	1104	1080	49,45
Cerdanya	8939	12033	34,61	3978	8055	66,94
Pallars Jussà	7585	8124	7,11	4354	3770	46,41
Pallars Sobirà	3847	4343	12,89	1728	2615	60,21
Val d'Aran	4959	6080	22,61	1849	4231	69,59
Catalunya	2452869	2745553	11,93	1939044	806509	29,38

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 23. Habitatges per nuclis de població, segons ocupació, 1991.

	Total	Principal	Segona	Desocup ades	Altres	Establim. col·lectiu	Residents/ habitatge
ESPOT	193	65	51	77	0	4	3,5
ESTAIS	12	5	6	1	0	0	3,2
SUPER ESPOT	21	0	21	0	0	1	
ESTERRI D'ANEU	434	160	86	188	0	4	3,1
ALOS D'ISIL	39	9	25	3	1	0	3,2
ARREU	0	0	0	0	0	0	
BOREN	20	8	11	1	0	0	2,8
ISAVARRE	21	9	8	4	0	0	2,8
ISIL	60	32	24	4	0	0	2,9
SON	54	14	35	5	0	0	2,2
SORPE	27	10	17	0	0	0	2,4
VALENCIA D'ANEU	50	36	11	3	0	0	3,2
DISSEM. ALT ANEU	10	5	4	0	1	0	2,4
BERROS JUSSA	10	4	0	6	0	0	3,5
BURGO	9	2	0	7	0	0	3,5
DORVE	10	2	0	8	0	0	4,5
ESCALARRE	23	9	0	14	0	0	4,0
ESCALO	38	18	0	20	0	1	3,5
ESCART	16	7	0	9	0	0	2,3
ESTARON	18	2	0	16	0	0	2,0
GAVAS	16	6	0	10	0	0	2,5
GUINGUETA (LA)	31	11	0	20	0	3	5,2
JOU	21	13	0	8	0	0	1,8
LLAVORRE	10	2	0	8	0	0	2,0
CERBI	26	4	0	22	0	0	1,8
UNARRE	23	5	0	18	0	0	2,6
ALT ANEU	281	123	135	20	2	0	2,9
ESPOT	226	70	78	78	0	5	3,5
ESTERRI D'ANEU	434	160	86	188	0	4	3,1
GUINGUETA D'A. (LA)	251	85	0	166	0	4	3,2

Font: Nomenclàtor de Població, 1991.

Quadre 24. Habitatges nous construïts als municipis de les Valls d'Aneu, 1992-1999.

	Alt Aneu		Espot			Esterrri d'Aneu			La Guingueta			Total Valls d'Aneu			
	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)
1992			5			32			4			5	0	0	46
1993		1	23			25	6	8	2	0	1	8	6	10	58
1994	8	10	3			7	3	6	33	1	2	4	12	18	47
1995	0	3	2	0	0	1	21	11	58	2	1	1	23	15	62
1996	0	3	2	0	27	69	32	37	57	2	3	1	34	70	129
1997	0	0	3	0	0	0	40	30	2	5	1	1	45	31	6
1998	16	13	1	18	53	11	21	20	26	1	1	21	56	87	59
1999	22	0	16	52	24	0	2	2	35	11	12	13	87	38	64
Total	46	30	55	70	104	145	125	114	217	22	21	54	263	269	471
Mitja anual	6	4	7	9	13	18	16	14	27	3	3	7	33	34	59

(1) Habitatges acabats segons les cèdules d'habitabilitat.

(2) Habitatges acabats segons visats del Col·legi d'Aparelladors.

(3) Habitatges iniciats segons visats del Col·legi d'Aparelladors.

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 25. Habitatges nous construïts a les Valls d'Aneu, Naut Aran i comarques respectives, 1985-1999.

	Valls d'Aneu		Pallars Sobirà			Naut Aran		Vall d'Aran				
	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)
1985						0			17			92
1986						41			5			195
1987						1			33			90
1988						3			43			75
1989						36			56			81
1990						2			44			112
1991						123			29			108
1992	0	0	46	2	2	113	77	43	86	148	64	116
1993	6	10	58	15	82	110	31	13	124	60	112	191
1994	12	18	47	29	41	110	5	15	96	30	36	296
1995	23	15	62	46	54	119	201	213	84	264	315	205
1996	34	70	129	47	120	168	53	56	120	177	194	227
1997	45	31	6	76	89	94	82	56	122	156	144	248
1998	56	87	59	88	118	136	96	156	98	158	269	125
1999	87	38	64	173	103	132	190	58	105	401	128	499
Total	263	269	471	476	609	982	735	610	835	1394	1262	1907
Mitja anual	33	34	59	60	76	123	92	76	104	174	158	238

(1) Habitatges acabats segons les cèdules d'habitabilitat.

(2) Habitatges acabats segons visats del Col·legi d'Aparelladors.

(3) Habitatges iniciats segons visats del Col·legi d'Aparelladors.

Font: base de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Quadre 26. Espessor mitjana mensual de neu (quan se superen els 15 centímetres).

	Cota	Nov	Des	Gen	Feb	Mar	Abr	Mai
Vielha	974							
Arties	1144			15	18			
Baquèira	1500			18	15	21		
Baquèira	1800		51	77	86	94	86	
Baquèira	2200		71	99	122	141	166	
Baquèira	2500		86	116	141	172	205	
Cloto (Colomers)	2120	34	89	148	192	224	222	169
Obago (Colomers)	2200	41	96	159	210	247	240	193
Tort	2188	46	105	166	217	254	256	212
Mont Casau	2015	29	75	122	164	194	182	120
Saburo	2425	21	72	150	189	209	183	123
Salat	2263	16	58	126	166	188	161	95
Restanca	1976	26	74	112	162	179	166	108
Sant Maurici	1841	21	73	114	116	138	119	36

Font: Dció Gral de Transports, "Pla d'Ordenació d'Estacions de Muntanya al Pirineu Català", Generalitat de Catalunya, 1981, vol X. pp. 54.

Quadre 27. Capacitat i oferta de les principals pistes d'esquí pirinenques i de l'estat espanyol. 1995-1996.

	Telesella	Telesquís	Pistes balisades		Canons Km	Profes. esquí	Places hotel.	Capacitat*
			Nombr e	Km				
Baqueira/Beret	16	8	46	73,5	15	200	3.060	28.723
Sierra Nevada	11	6	38	54	21	300	3.040	31.765
La Molina	9	6	27	38	9	160	1.071	16.330
Candanchú	5	19	46	51	6	85	1.800	19.650
Formigal	5	13	43	49	5	55	1.474	15.165
Boí-Taüll	3	10	30	29	5	70	794	10.350
La Pinilla	3	8	19	18	8	27	60	12.500
Super Espot	3	7	30	37	4	38	620	9.550

* Capacitat teòrica en esquiadors/hora.

Font: "Todosport", suplement "Ski&Snow", gener 1996.

Quadre 28. Evolució de les estacions d'esquí catalanes i de les estacions espanyoles principals, temporades 1995-1996 a 1999-2000.

	Cota		Pistes		Km esquiables		Telecadires		Telesquí	
	mínima	màxima	1995-1996	1999-2000	1995-1996	1999-2000	1995-1996	1999-2000	1995-1996	1999-2000
Boí Taüll Resort	2020	2750	30	41	29	43	3	6	10	9
Rasos de Peguera	1850	2050	9	9		8	0	0	5	5
La Molina	1700	2445	27	31	38	44	9	7	6	6
Masella	1600	2535	31	52	46	28	4	5	7	8
Port-Ainé	1650	2440	22	28	34	43	2	3	4	6
Super Espot	1500	2500	30	27	37	27	3	3	7	7
Vall de Núria	1952	2252	10	10	7	7	2	2	2	2
Vallter 2000	1959	2535	11	12	9,8	10	2	2	5	6
Port del Comte	1700	2400	30	34	27	40	3	3	11	11
Cerler	1500	2630	28	38	34	45	6	9	7	7
Panticosa	1500	2220	20	38	25,4	33	2	7	5	7
Astún-Candanchú	1560	2400	73	101	87	88	9	11	30	30
Formigal	1510	2251	43	52	49	48	6	7	13	16
Sierra Nevada	2100	3300	38	45	54	61	11	14	6	5
Baqueira-Beret	1500	2510	46	47	73,5	77	16	15	8	8
Rialba-Muntanyó	1250	2580		19		30		9		2
Baq.ampliació	1250	2580		66		107		24		10

Font: Acem, "Esquí a Catalunya. Guia d'estacions, temporada 1999/2000"; Wep "Terra/deporte blanco"; "Todosport", num.4, gener 1996.

Quadre 29. Evolució de les estacions d'esquí catalanes i de les estacions espanyoles principals, temporades 1995-1996 a 1999-2000.

	Viatgers/hora		Neu artificial		Monitors 1995- 1996	Escoles d'esquí 1999- 2000	Monitor s fixes 1999- 2000	Monitors eventuals 1999- 2000
	1995- 1996	1999- 2000	1995- 1996	1999- 2000				
Boí Taüll Resort	10350	13383	111	121	70	2	40	40
Rasos de Peguera	2520	2520	0	0		1	5	17
La Molina	16330	15850	218	326	160	1	180	70
Masella	7052	9760	90	231	47	2	17	48
Port-Ainé	4588	9600	6	70	47	1	30	17
Super Espot	9400	9400	90	43	38	1	30	40
Vall de Núria	3080	3080	44	47	10	1	25	
Vallter 2000	5200	5200	12	64	27	1	6	22
Port del Comte	8960	8960	30	30	30	1	30	
Cerler	9822	18022	79	196	50	1	60	30
Panticosa	4640	11495	70	63	16	1	40	
Astún-Candanchú	31800	36100	209	221	145	3	105	80
Formigal	15165	22229	91	105	55	1	90	0
Sierra Nevada	31765	27550	118	266	300	3	250	0
Baqueira-Beret	28723	32110	261	460	200	1	150	50
Rialba-Muntanyó		22080		328				
Baqueira ampliació		54190		788				

Font: Acem, "Esquí a Catalunya. Guia d'estacions, temporada 1999/2000"; Wep "Terra/deporte blanco"; "Todosport", num.4, gener 1996.

Quadre 30. Comparació de Baqueira-Beret amb les estacions alpines destacades del Pirineu francès, Andorra i els Alps francesos, temporada 1999-2000.

	Cota mínima	Cota màxima	Pistes					Km de pistes	Telec adires	Teles- quís	Canons de neu	Llits
			Verd	Bla v	Ver	Neg	Total					
Baqueira-Beret	1500	2510	4	19	20	4	47	77	15	8	460	
Rialba- Muntanyó	1250	2580	3	5	9	2	19	30	9	2	328	
Baqueira amb ampliació	1250	2580	7	24	29	6	66	107	24	10	788	
Arinsal	1050	2560					21		5	9	73	
Soldeu el Tarter	1710	2560					48		13	12	360	
Pas de la Casa/Grau Roig	2050	2640					49		13	16	325	
Pal	1780	2358					21		5	7	218	
Ordino-Arcalís	1940	2600					23		4	8	14	
Els Angles	1600	2400	8	5	17	2	32		3	22	255	18000
Font Romeu	1900	2250	15	11	8	6	40	52	8	25	460	20000
Saint Lary	830	2450	11	19	10	7	47		11	21	85	23000
La Mongie	1800	2550	21	21	20	2	64	60	16	37	6	12000
Chamonix	1035	3842	16	18	27	8	69	145	29	19	54	62000
Courchevel	1100	2707	26	27	36	11	100	150	27	40	479	32000
Megève	1113	2350	21	39	50	15	125	300	37	43	170	36610
La Plagne	1250	3250	11	72	35	6	124	212	42	68	71	46000
Val d'Isère	1850	2560	21	25	18	6	70	150	30	21	150	27077
Tignes	1550	3450	20	59	36	14	129	300	58	39	225	28000
Val Thorens	1800	3200	6	15	26	6	53	140	21	9	148	23000

Font: Acem, "Esquí a Catalunya. Guia d'estacions, temporada 1999/2000"; Wep "Terra/deporte blanco"; Wep "hiver.com".

Quadre 31. Estimació sobre l'origen i destí dels viatges internacionals per vacances de neu, 1998.

	Viatges per vacances d'esquí	Destinació de les vacances de neu en %
Alemanya	6500	3
França	6250	13
Austria	3500	44
Suïssa	2250	16
Holanda	1250	0
Itàlia	1100	13
Regne Unit	1000	0
Bèlgica	800	0
Espanya	600	1
Europa de l'Est	1000	3
Altres		7
Total	24250	100

Font: Christine Smith, "The European ski market", a "Travel & Tourism Analyst", 1999.

Quadre 32. Estimació de l'oferta i practicants de les estacions d'esquí alpines dels principals estats, 1996.

Ordre d'importància	País	Estacions	Remuntadors	Esquiadors (milions)
1	Japó	700	3600	76
2	França	431	4143	56
3	Estats Units	516	2269	54
4	Àustria	550	3473	43
5	Itàlia	260	2854	37
12	Espanya	27	294	4,3
18	Andorra	11	115	1,5

Font: Simon Hudson, "Snow Business", Cassell, 2000, en base a Lazard.

Quadre 33. Aproximació als llocs de treball creats per l'esquí, 1997.

	Ocupació servei-comerç (30-9-97) (A)	Total ocupació servei-comerç (30-12-1997) (B)	% d'increment setembre- desembre (B/A)	Ocupació directa estacions esquí (30-12-97) (C)	Altres ocupats en serveis-comerç (B-(A+C))
Alt Urgell	589	1511	256,5	43	879
Alta Ribagorça	163	251	154,0	75	13
Berguedà	503	2053	408,2	12	1538
Cerdanya	702	1269	180,8	235	332
Pallars Sobirà	382	515	134,8	92	41
Ripollès	575	1590	276,5	50	965
Solsonès	167	816	488,6	39	610
Val d'Aran	659	1690	256,4	262	769
Total	3740	9695	259,2	808	5147

* Les dades sobre l'ocupació comarcal plantegen força incongruències.

Font: ACEM, "Pla de futur", en base a dades facilitades pel Departament de Treball.

Quadre 34. Llocs de treball de la Vall de Boí, temporada hivernal 1998-1999.

		Establi- ments	Fixes anuals	Temporada	Eventuals	Total llocs de treball
Estació	Pisters	1	25	90		115
	Monitors	2		35	42	77
	Transport i altres	1		2		2
Estació/Pla de l'Ermita	Hoteleria-restauració pròpia	1	5	113	10	128
	Hoteleria-restauració altra	5	5	11	8	24
	Comerç i serveis	19	16	10	8	34
Taüll	Construcció		3			3
	Hoteleria-restauració	19	21	13	10	44
	Comerç i serveis	14	15	10	5	30
Boí	Construcció		12			12
	Hoteleria-restauració	16	22	20	13	55
	Comerç i serveis	7	5	3	4	12
Caldes de Boí	Construcció		15			15
	Hoteleria-restauració	2	7	135		142
Erill la Vall	Hoteleria-restauració	6	7	5	3	15
	Construcció		3			3
Barruera	Hoteleria-restauració	15	17	11	6	34
	Comerç i serveis	11	10	5	6	21
	Construcció		25			25
Altres nuclis	Hoteleria-restauració	18	12	16	40	68
	Construcció		8			8
Total Vall Boí	Estació	4	25	127	42	194
	Hoteleria-restauració	82	96	324	90	510
	Construcció	0	66	0	0	66
	Comerç i serveis	51	46	28	23	97
	Total	137	233	479	155	867

Font: Xavier Farré, "Boí-Taüll resort i el mercat laboral a l'Alta Ribagorça", 1999

Quadre 35. L'activitat empresarial a les Valls d'Aneu i en els municipis amb estacions d'esquí, 1996.

	Indústria	Construcció	Comerç al detall	Serveis	Professionals i artistes	Total
Nombre d'expedients						
IAE						
Alt Aneu	1	9	1	16	0	27
Espot	2	0	6	38	1	47
Esterrí d'Aneu	2	17	21	38	8	86
La Guingueta d'Àn.	3	7	0	8	1	19
Naut Aran	5	27	22	140	98	292
Vielha	30	112	122	281	99	644
Vall de Boí	12	21	21	90	14	158
Expedients per 1000						
habitants						
Valls d'Aneu	5,3	21,7	18,4	65,7	6,6	117,7
Naut Aran	3,7	20,2	16,5	104,7	73,3	218,4
Vielha	8,1	30,3	33,0	76,1	26,8	174,4
Vall de Boí	15,9	27,7	27,7	118,9	18,5	208,7

Font: Institut d'Estadística de Catalunya, a partir dels expedients de l'Impost d'activitats Econòmiques.

NOTES FINALS

¹ . Donats els escassos precedents existents en la matèria, es tracta d'una "aproximació" a l'impacte socio-econòmic de l'estació, impacte que si es volgués avaluar des de dades més estratègiques i des d'una metodologia socio-econòmica més coherent requeriria molt més esforç i temps de dedicació.

² . L'evolució de la promoció immobiliària la Vall d'aran i Boí ha estat estudiada per Mercé Gili Fernández. Vegi's per exemple, "Turisme de neu: consum d'espai i transformacions del paisatge", a Revista del Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Lleida, novembre-desembre 1999.

³ . J.Pi Cerdà, "Pla Especial de l'àrea esquiable Baqueira-Bonaigua-Sorpe, subàrea Bonaigua, Muntanyó, Rialba", octubre 1999.

⁴ . Per a contextualitzar l'esquí alpí com a fenomen turístic vegi's els treballs de l'Organització Mundial de Turisme ("Tourism: 2020 Vision. Executive Summary", 1997, Madrid). En concret sobre la neu, Peter Keller, "Estudio global del turismo de nieve y deportes de invierno" (dins "1er Congrés Mundial de turisme de neu i esports d'hivern", OMT, Madrid, 1999), Simon Hudson, "A study of the international ski industry" (Cassell, Londres, 2000) i Christine Smith, "The European ski market" (a "Travel & Tourism Analyst", 199, num.2, pps.41-64.

⁵ . La proporció de població que practica l'esquí alpí, a part de ser poc coneguda, experimenta grans variacions segons les tradicions de cada lloc, un 54% de practicants a Suïssa per un 10% a Alemanya. En aquest context es fa difícil dir fins a quin punt la promoció de l'esquí pot atreure nous esquiadors en un marc com, per exemple, Espanya, on el públic té unes preferències marcades per vacances poc actives. Segons una enquesta de Sigma Dos ("Investigación de mercados de la oferta y de la demanda en el sector turístico de la provincia de Lérida", Diputació de Lleida, 1997), les activitats preferides pels viatges de vacances/lleure són en un 74,8% contacte amb la naturalesa, 65,3% llocs d'interès històric i 60,4% descansar; en 11è lloc figuren les preferències pels esports de muntanya, un 19,6%, i en 13è lloc els esports d'hivern, un 13,6%.

⁶ . Per les possibilitats d'expansió cal tenir en compte que un 71,9% de la població de la regió metropolitana afirma no practicar cap esport; la pràctica de l'esquí s'estèn entorn un 12%, mentre per un 0,7% l'esquí és el principal esport practicat

(“Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona, 1995”, Àrea Metropolitana de Barcelona, Diputació de Barcelona, 1996).

⁷ . Són vàlids encara en bona part els arguments de Michel Rouffet, “Le ski dans les Pyrénées. Etat actuel et perspectives”, MOPU-DATAR, Jornades de Jaca, juny 1989.

⁸ . A banda de l’evolució de les variables més rellevants dels dominis esquiables, característiques de les pistes, remuntadors, canons de neu, que posen de relleu els folletons informatius de les estacions, apareixen un seguit de variables determinants de la qualitat dels dominis que resulten molt més difícils d’avaluar. Al respecte, algunes enquestes posen de relleu en un context territorial diferent la importància preferent que els esquiadors atribueixen al cost del forfet diari (que compta, sobretot, per als esquiadors debutants), el temps d’espera en la sortida de pistes, l’actitud dels empleats i el servei de mantenició a l’hora d’avaluar la qualitat de les estacions; mentre que l’extensió del domini, el nombre de pistes o el tipus d’allotjament tenen molt poc pes (D.Ormiston, A.Gilbert, R.E.Manning, “Indicators and Standards of Quality for Ski Resort Management”, a “Journal of Travel Research, vol 36, hivern 1998, pps. 35-41).

⁹ . No es tracta d’entrar en la diversitat d’aspectes que configuren la competitivitat d’una empresa, sinó d’apuntar aquells que presenten un caràcter més general, en la línia de les reflexions de l’estudi elaborat per la Dció Gral de Turisme sobre “La competitivitat del sector turístic a Catalunya” (Departament de Comerç, Consum i Turisme, Barcelona, 1991).

¹⁰ . A manca de millors referències, el “Pla d’Ordenació d’Estacions de Muntanya al Pirineu Català” (Dció Gral de Transports, Generalitat de Catalunya, 1981, vol X) dóna un bon compendi de les possibilitats esquiables del Pirineu català, que hauria de servir de base per qualsevol intervenció ordenadora.

¹¹ . La postura a favor, repetidament transmesa a la premsa per l’alcalde de l’Alt Aneu i pels alcaldes del Pallars Sobirà, apareix raonada a l’article de Joaquim Llena i Jaume Comas, “La muntanya: alguna cosa més que un espai natural”, dins Àrnica, número 44, març 2000, pps. 64-67.

¹² . Atès que alguns dels remuntadors previstos en el nou domini serveixen per l’accès, la millor manera d’avaluar la seva provable capacitat s’ha de mesurar tenint en compte les pistes.

¹³ . Al respecte existeixen els resultats de l’estudi efectuat per l’Associació Catalana d’Estacions d’Esquí i Activitats de Muntanya, que apareixen citats en la ponència de Josep Pujol, president de l’Associació, “Situació del turisme de neu als

Pirineus" (1er Congrés Mundial de Turisme de Neu i Esports d'Hivern", OMT, Govern d'Andorra, Andorra, 1998) .

¹⁴ . Vegi's, per exemple, la síntesi de M.Paccione, "Progress in Rural Geography", 1984 i F.López Palomeque, "La producción del espacio de ocio en Cataluña. La Vall d'Aran", tesi doctoral, Universitat de Barcelona, setembre 1982.

¹⁵ . Només l'Alt Aneu compta amb Normes Subsidiàries recents aprovades i prou adaptades als nous reptes. En el cas d'Esterrí d'Aneu s'ha emprès una revisió que pretèn reduir densitats i establir tipologies més d'acord amb la tradició local, encara que caldria tenir en compte que Esterrí haurà d'acollir la major part de la demanda i que existeix el precedent d'alguns blocs d'habitatges desmesurats. La Guingueta es troba en l'Avantprojecte de Normes, que fan unes propostes de creixement residencial força notori. A Espot, que es troba més allunyat de l'àrea d'influència, les Normes reduïren l'edificabilitat de Super Espot i preveuen colmar el nucli.

¹⁶ . La capacitat de control sobre el creixement residencial no solament resulta crucial per a un creixement equilibrat, sinó que la seva qualitat i integració en el medi afecta també la capacitat d'atracció i la competitivitat de l'estació d'esquí situada lluny. Al respecte i per al model de creixement de les Valls d'Aneu resulta de gran importància la capacitat de definició, inversió i control municipal tant sobre la segona residència com sobre l'espai públic dels creixements residencials. La "taxa de sojorn" existent en alguns països europeus dóna, en aquest sentit, una capacitat que les administracions locals pròpies no tenen (F.Gerboux, P.Moreau, "Le management des stations de montagne face au marché touristique", dins "Cahiers Espaces", num. 47, 1996, pps. 40-48.

¹⁷ . Per bé que no sigui estrictament aplicable al cas estudiat, resulta il·lustrativa l'aportació de G.V.Doxey en aquest sentit ("A Causation Theory of Visitor-Resident Irritants. Methodology and Research Inferences", a Proceedings of the Travel Research Association, 1975, Salt Lake City).

¹⁸ . En les teories sobre l'evolució dels agricultors a temps parcial primen les visions pessimistes que es decanten per la seva desaparició, però tampoc es tracta d'un procés generalitzat arreu (per exemple, Miren Etxezarreta, "La agricultura insuficiente", Ministerio de Agricultura, 1983).

¹⁹ . Els grups ecologistes no solament es pronuncien contra l'impacte ambiental de l'estació, sinó que han intentat aportar alternatives socio-econòmiques en aquesta línia (Ipcena al diari Segre, 2-2-2000).

²⁰ . Aquestes són les reflexions que introdueix, d'alguna manera, la prospectiva elaborada a partir del Centre d'Art i Natura de Farrera ("El desenvolupament de l'alta muntanya és sostenible", Departament de Medi Ambient, desembre 1999)

²¹ . La proposta es troba en la línia de la reflexió feta per Luigi Gaido, "Les stations de neige de l'avenir", dins "Revue de Tourisme", 1998, num.2, pps.29-37.

²² . Vegi's el dossier publicat a la revista "Muntanya", num.822, abril 1999, que sintetitza la proposta feta per Depana i el Centre Excursionista de Catalunya.

²³ . Al·legacions presentades al Pla Estratègic de les Comarques de Muntanya (Departament de Política Territorial i Obres Públiques, gener de 1998). Sense entrar en actuacions puntuals, aquest Pla aprovat pel Parlament es pronuncia clarament a favor de les potencialitats i de la promoció del turisme de natura i cultural pirinenc.

²⁴ . Cal recordar que és per aquests motius que tant l'Estatut, com la Constitució, com les normatives europees estableixen una discriminació positiva cap als habitants de muntanya, concretada en les Lleis de Muntanya i visible a través dels ajuts a les iniciatives locals.